

TÜRKMENISTANYŇ PREZIDENTI SERDAR BERDIMUHAMEDOW: - GÜNEŞLI DIÝARYMYZDA HALKARA GATNAŞYKLARYŇ MÖHÜM UGURLARY BOÝUNÇA ÝOKARY DEREJELI FORUMLARYŇ WE DUŞUŞYKLARYŇ GEÇIRILMEGI DÖWLETIMIZIŇ PARAHATÇYLYK TAGLYMATYNY DABARALANDYRÝAR, DÜRLI ÝURLAR BILEN YSNYŞYKLY GATNAŞYKLARY ÝOLA GOÝMAGA ÝARDAM EDÝÄR.

ZAMAN

INTERNATIONAL MEDIA TÜRKMENISTAN

9-njy oktyabr, 2026. Belgisi 41/1711

AWAZA – HALKARA HYZMATDAŞLYKDA MÖHÜM MEÝDANÇA

nükdirlen bilelikdäki tagallalary dowam etmäge taýýardyklaryny tassykladylar.
Halkara zenanlar dialogynyň netijeleri boýunça Jemleýji resminama kabul edildi.

GDA AGZA ÝURLARYŇ DAŞARY ISLER MINISTRLEIRINIŇ GEŇEŞINIŇ MEJLISI

7-nji oktyabrda «Awaza» milli syýahatçylyk zolagynda Garaşsyz Döwletleriň Arkalaşygynda agza ýurtlaryň daşary işler ministrleriniň geňeşiniň mejlisi geçirildi. Çäre özara hyzmatdaşlygyň gazanylan derejesine seljermä bermek we ony mundan beýläk-de ösdürmegiň ileri tutulýan ugurlaryny kesgitlemek üçin möhüm meýdança bolup hyzmat etdi. Duşuşyk GDA ýurtlarynyň raýdaşlygyny we taryhy umumylygyny açup görkezýän ynanýşlykly we netijeli häsiýetde geçdi.

Daşary syýasat edaralarynyň ýolbaşçylary özara ynanýşmagyň ýokary derejesini hem-de agza döwletleriň köptaraplaýyn hyzmatdaşlygy çuňlaşdyrmagy maksat edýändiglerini aýtdylar. Bellenilişi ýaly, GDA formaty meseleleriň giň toplumy boýunça garaşsyzlygyň ylalaşmagyň netijeli guraly bolmagynda galýar. Duşuşyga gatnaşmagyň durmukly ykdysady ösüşiň bähbidine tagallalary mundan beýläk-de birleşdirmäge taýýardyklaryny tassykladylar.

Mejlisiň dowamynda GDA-nyň döwlet Baştutanlarynyň Geňeşiniň geçiriljek mejlisine taýýarlyk görmek bilen baglanyşykly meselelere aýratyn üns berildi. Daşary işler ministrleri geçiriljek sammitiň gün tertibindäki meseleleriň toplumyna seretdiler we kabul ediljek çözümleriň Arkalaşygyň giňişliginde integrasiýa proseslerine kuwwatly itergi berjekdigine ynam bildirdiler.

Şeýle hem diplomatik geňeşmeleriň dowamynda GDA ýurtlarynyň döwlet Baştutanlarynyň garamagyna hödürlenilik resminamalaryň taslamalary ara alnyp maslahatlaşyldy. Bu resminamalar hyzmatdaşlygyň esasy ugurlaryny öz içine alyp, döwletara dialogyň hukuk binýadyny pugtalandyrmaga gönükdirilendir.

Pikir alyşmalaryň dowamynda taraplar halkara we sebit gün tertibiniň möhüm meseleleri boýunça garaşsyzlygyň gabat gelýändigini ýa-da ýakyndygyny bellediler. Mejlise gatnaşýjylar iri halkara guramalaryň çäklerinde tagallalary utgaşdyrmagyň möhümdigini nygtadylar.

Mejlisiň netijeleri boýunça birnäçe resminamalara gol çekildi. Şol resminamalaryň hatarynda GDA-nyň daşary işler ministrleriniň geňeşiniň nobatdaky mejlisini geçirmek hakynda Teswirnamalaýyn Çözgüt, Türkmenistanyň başlangyjy bilen kabul edilen GDA-da 2029-njy ýyly Garaşsyz Döwletleriň Arkalaşygyňyň «Ulag arabaglanýuşygy ýyly» diýip ugulan etmek hakynda Çözgüt, 2027-nji ýylda Garaşsyz Döwletleriň Arkalaşygynda «Hukuk sowatlylygy ýylyny» geçirmek we oňa taýýarlyk görmek boýunça çäreleriň meýdanasyňyň taslamasy hakynda Çözgüt, şeýle hem Garaşsyz Döwletleriň Arkalaşygyňyň çäklerinde Daşary işler ministrlikleriniň arasynda köp derejeli syýasat geňeşmeleriniň meýdanasy baradaky Çözgüt bar.

«DEMOGRAFIK PROSESLER WE DURNUKLY ÖSÜŞ: HÄZIRKI ZAMANYŇ WEZİPELERI WE HALKARA TEJRIBESI» ATLY HALKARA MASLAHAT

Şeýle-de «Demografik prosesler we durnukly ösüş: häzirki zamanyň wezipeleri we halkara tejribesi» atly halkara maslahat geçirildi. Bu giň möçberli çärä Türkmenistanyň Mejlisiniň, Saud Arabystanyň, Türkiýäniň, GDA ýurtlarynyň parlamentleriniň, BMG-niň ýöriteleşdirilen edaralarynyň ýolbaşçylary hem-de wekilleri gatnaşdylar.

Ählumumy özgertmeler döwründe demografik prosesler döwletleriň durnukly durmuş-ykdysady ösüşini kesgitleýän esasy şertleriň biri bolup çykyş edýär. Ilat diňe bir ykdysady ösüşiň esasy çeşmesi we hereketlendiriji güýji bolup çykyş etmek bilen çäklenmän, eýsem, adamyň durmuşynyň ýokary hilini, abadançylygyny we sazlaşykly ösüşini üpjün etmäge gönükdirilen ähli özgertmeleriň ahyrky maksady hem bolup durýar. Häziriçi wagtda dünýädäki demografik ýagdaýlar dürti-dürtüligi bilen tapawutlanýar. Dünýäniň käbir sebitleri ilatynyň garmagy we zähmet serişdeleriniň okgunly azalmagy bilen ýüzbe-ýüz bolsa, beýleki sebitler durmuş infrastrukturasynyň yzgyiderli giňeldilmegini, täze iş orunlarynyň döredilmegini we ekologiki durnuklylygynyň üpjün edilmegini talap edýän demografik ösüşiň başdan geçirýärler.

Forumyň dowamynda demografik prosesleri dolandyrmagyň ylmy taýdan esaslandyrylan usullaryna we olary uzak möhletli durmuş-ykdysady meýdanmalara ornaşdyrmagyň meselelerine aýratyn üns berildi. Ara alnyp maslahatlaşmalara halkara bilermenler, ugradaş ministrlikleriň we pudaklaýyn dolandyryş edaralarynyň, şeýle hem BMG-niň ýöriteleşdirilen düzümleriniň wekilleri gatnaşdylar. Çykyş edenler netijeli çözümleriň ilatynyň düzümini we esasy görkezijileri çuňňur seljermişini talap edýändigini nygtadylar.

Halkara derejede geçirilen maslahat ýurtlaryň we halkara institutlaryň köptaraplaýyn hyzmatdaşlygy çuňlaşdyrmaga gyzyklanma bildirýändiglerini tassykladylar. Forumyň dowamynda bilelikdäki sebit taslamalary, tejribe alyşmak maksatnamalary hem-de Durnukly ösüş maksatlarynyň görkezijilerine yzgyiderli gözgeçilik etmegiň mehanizmleri ara alnyp maslahatlaşyldy. BMG-niň ýöriteleşdirilen edaralarynyň wekilleri milli demografik başlangyçlary durmuşa geçirmekde hemmetaraplaýyn ýardam bermegi dowam etmäge taýýardyklaryny tassykladylar.

Çykyşlarda şeýle ylmy-amaly çäreleri yzgyiderli geçirmegiň ulý ähmiýeti belendi. Maslahata gatnaşýjylar döwlet düzümleriniň, ylmy jemgyýetçiligiň we halkara guramalaryň arasyndaky açyk hem-de netijeli dialogyň demografiýa ulgamynda defnagramly we ylmy taýdan esaslandyrylan çözümleri işläp taýýarlama ýardam edýändigini nygtadylar.

Maslahatyň netijeleri boýunça Jemleýji resminama kabul edildi. ■ 2

Şu günler gojaman Hazaryň türkmen kenarynda döwlet Baştutanlarynyň derejesindäki iri sammitler, duşuşyklar geçirilýär. Dünýä Merkezi Aziýa ýurtlarynyň we Azerbaýjan Respublikasynyň döwlet Baştutanlarynyň nobatdaky konsultatiw duşuşygy boldy, şu gün bolsa Garaşsyz Döwletleriň Arkalaşygynda agza ýurtlaryň döwlet Baştutanlarynyň Geňeşiniň mejlisi we Hazar ekologiýa sammiti geçirilýär. 7-nji oktyabrda bolsa bu ýokary derejeli gepeşikler çäklerinde ugradaş çäreleriň birnäçesi geçirildi.

«Awaza» milli syýahatçylyk zolagynda «Parahatçylygy saklamakda we durnukly ösüşe ýetmekde zenanlaryň orny» atly halkara zenanlar dialogy, «Demografik prosesler we durnukly ösüş: häzirki zamanyň wezipeleri we halkara tejribesi» atly halkara maslahat, «Ählumumy saglygy gorauşy hyzmatlary we Durnukly ösüş maksatlary» atly ikinji maslahat hem-de Garaşsyz Döwletleriň Arkalaşygynda agza ýurtlaryň daşary işler ministrleriniň geňeşiniň mejlisi geçirildi. Şeýle hem bu ýerde Hazar deňiziniň meseleleri boýunça ýokary derejeli iş toparynyň duşuşygy, sebitiň iri suw akabalary bolan Amýderganyň we Syrdaryňyň suw serişdelerini reýeli ulanmak meselelerine bagyşlanan Merkezi Aziýa döwletleriniň ýokary derejeli duşuşygy, Garaşsyz Döwletleriň Arkalaşygyňyň Tohumçylyk meseleleri boýunça Hökümetara utgaşdyryjy geňeşiniň 27-nji mejlisi, Seleksiýa we tohumçylyk boýunça halkara maslahat hem-de «Semenä» assosiasiasynyň 28-nji mejlisi ge-

çirildi. Türkmenbaşy şäherindäki Ruhýet köşgünde bolsa «Tatar guzy – 2026» atly halkara bäsleşigiň jemleýji tapgyry boldy.

«PARAHATÇYLYGY SAKLAMAKDA WE DURNUKLY ÖSÜŞE YETMEKDE ZENANLARYŇ ORNY» ATLY HALKARA ZENANLAR DIALOGY

7-nji oktyabrda «Awaza» milli syýahatçylyk zolagynda «Parahatçylygy saklamakda we durnukly ösüşe ýetmekde zenanlaryň orny» atly halkara zenanlar dialogy geçirildi. Bu giň gerimli çärä Türkmenistanyň Mejlisiniň, ýurdumyzyň jemgyýetçilik guramalarynyň, GDA agza ýurtlaryň, Türkiýe Respublikasynyň parlamentleriniň, BMG-niň ýöriteleşdirilen edaralarynyň ýolbaşçylary hem-de wekilleri, Eýran Yslam Respublikasynyň ýol we şäher gurluşygy ministri gatnaşdylar.

Açylyş dabarasynda Türkmenistanyň Mejlisiniň Başlygy D.Gulmanowa dialogyň plenar hem-de mowzuklaýyn mejlisterinde beýan ediljek çykyşlaryň hem-de teklipleriň ählumumy gün tertibinde durýan möhüm meseleleri çözmäge zenanlaryň gatnaşmagynyň halkara-hukuk binýadyny mundan beýläk-de pugtalandyrmaga ýardam etjekdigini nygtady. Şunuň bilen baglylykda, Bitaraplyk hukuk derejesi Birleşen Milletler Guramasynyň Kararnamalary bilen üç gezek ulykar edilen döwlet hökmünde Türkmenistanyň halkara parahatçylygy, howpsuzlygy we durnukly ösüşi pugtalandyrmak ýoly bilen ynamly öňe barýandygy aýratyn

bellenildi. Şunda zenanlaryň döwlet we jemgyýetçilik işine, Türkmenistanyň halkara gatnaşyklary ulgamynda gatnaşmagyny hemmetaraplaýyn goldamak ýurdumyzyň döwlet syýasatynyň möhüm ugurlarynyň biri bolup durýar.

Parahatçylygy we durnukly ösüşi berkitmekde halkara hukugyň we zenanlaryň ornunyň ähmiýetine bagyşlanan mowzuklaýyn mejlisde çykyş edenler halkara hukuk binýadynyň zenanlaryň döwlet durmuşynyň ähli ulgamlaryna dolý we deňhukukly gatnaşmagyny üpjün etmegiň ygtybarly esasy bolup durýandygyny nygtadylar. Çykyşlaryň dowamynda häzirki döwürüň ählumumy meseleleri bilen baglylykda, zenanlaryň hukuklaryny hem-de azatlyklaryny kepillendirýän hukuk kadalarynyň mundan beýläk-de kämilleşdirilmeginiň zerurdygyna üns çekildi.

BMG-niň we ugradaş halkara institutlaryň wekilleriniň adam hukuklary ulgamynda we BMG-niň Kararnamalarynyň ilertmekde konwensiýa mehanizmleriniň ulý ähmiýetine üns çekdiler. Çykyşlarda zenanlaryň hukuklaryny pugtalandyrmak, döwlet derejesinde inklüziv çemeleşmeleri ornaşdyrmak hem-de zenanlaryň ygtyýarlyklaryny giňeltmek boýunça sebitde alnyp barýlan işlere ýokary baha berildi.

Mejlise gatnaşýjylar onuň dowamynda işlenip taýýarlanylýan maslahatlaryň GDA döwletleri bilen BMG-niň düzümleriniň arasyndaky hukuk hyzmatdaşlygyny mundan beýläk-de çuňlaşdyrmaga hyzmat etjekdigine ynam bildirip, parahatçylygy we uzak möhletli durnukly ösüşi üpjün etmäge go-

Saglyk, bilim we sport – bagtyýar geljegiň binýady

Berkarar döwletiň täze eýýamynyň Galkynyşy döwründe ynsan saglygyny goramak, ýaş neste döwrebap bilim bermek, bedenterbiýäni we sporty ösdürmek döwlet syýasatynyň möhüm ugurlarynyň hatarynda durýar. Bu ulgamlarda gazanylan üstünlikler, öňdebarýjy tejribeleri hem-de täze tehnologiýalary giňden tanyşdyrmakda «Saglygy gorauşy, bilim we sport Berkarar döwletiň täze eýýamynyň Galkynyşy döwründe» atly halkara serginini we ylmy maslahatyň ähmiýeti uludyr.

Türkmenistanyň Saglygy gorauşy we derman senagaty işgärleriniň gününe gabatlanyp geçirilýän bu halkara çäre dürli ýurtlaryň ugradaş düzümleriniň, kompaniýalarynyň, alymlarynyň we hünärmenleriniň wekillerini bir ýere jemleýär. Sergide häzirki zaman lukmançylyk

enjamlary, derman serişdeleri, saglygy gorauşyda ulanylýan innowasion tehnologiýalar, bilim ulgamyň döwrebap çözümleri, şeýle hem sport pudagyň ösüşine degişli täzelikler görkezilýär.

Halkara sergi diňe bir gazanylan üstünlikleriň giňişleýin görkezilişi bolmak bilen çäklenmän, eýsem, tejribe alyşmagyň we täze hyzmatdaşlyklary ýola goýmagyň netijeli meýdançasydur. ■ 2

Parahatçylyk we ynanyşmak – Türkmenistanyň halkara başlangyçlarynyň özeni

Türkmenistanyň parahatçylyk söýüjilik, oňyn Bitaraplyk we ynanyşmak ýörelgelerine esaslanýan daşary syýasaty häzirki döwürüň möhüm halkara meseleleriniň çözümlerini gözlemäge gönükdirilen başlangyçlarda öz beýanyny tapýar. Birleşen Milletler Guramasynyň Baş Assambleýasynyň 81-nji sessiýasynda Türkmenistanyň öňe süren täze teklipleri hem parahatçylygy we howpsuzlygy berkitmäge, durnukly ösüşi üpjün etmäge hem-de döwletleriň arasyndaky hyzmatdaşlygy giňeltmäge gönükdirilendir.

Türkmenistanyň BMG-niň ýanynda-ky hemişelik wekilleriniň çykyşynda häzir-

ki dünýäde gapma-garşylyklaryň ýüze çykmak töwekgelçiliginiň, özara ynamyň peselmeginiň, ykdysady durnuksyzlygyň, ekologiki howpurlarynyň hem-de täze tehnologiýalaryň çalt ösmeginiň halkara jemgyýetçiliginiň önünde täze wezipeleri goýýandygy belendi. ■ 3

Milli ykdysadyýetimiziň ösüşinde söwda-telekeçilik pudagyň ähmiýeti

Berkarar döwletimiziň ykdysady kuwwatynyň has-da pugtalandyrmakda, halkymyzyň ýaşajus-durmuş derejesini yzgyiderli ýokartlandyrmakda söwda we telekeçilik ulgamynda möhüm orun degişlidir. Yurdumyza telekeçiligi ösdürmek, hususy başlangyçlary goldamak, içkeri bazary ýokary hilli harytlar bilen üpjün etmek hem-de önümliginiň gerimini giňeltmek babatda alnyp barýlan işler milli ykdysadyýetimiziň ösüşine mynasyp goşant goşýar.

Häzirki wagtda «Berkarar döwletiň täze eýýamynyň Galkynyşy: Türkmenistany 2022 – 2052-nji ýyllarda durmuş-ykdysady taýdan ösdürmegiň Milli maksatnamasy», «Türkmenistanyň Prezidentiniň obalaryň, şäherçeleriň, etraplardaky şä-

herleriň we etrap merkezleriniň ilatynyň ýaşajus-durmuş şertleriniň özgertmek boýunça 2028-nji ýylda çenli döwür üçin reýelene görnüşdäki Milli maksatnamasy» taýýlykda, halkymyzyň ýaşajus-durmuş derejesini düýpli özgertmek, sebitlerimiziň ykdysady, durmuş we medeni taýdan ösüşini üpjün etmek bilen bagly wezipeler üstünlikli amala aşyrylýar. ■ 3

**Nobel hepdeligi
dowam edýär**
▲ Dowam edýän Nobel hepdeliginiň çäginde jemi 4 ugurdan üjenijiler mätim edildi.

**Italiýanyň
taryhy şäheri**
▲ Miladydan öňki VI-V müňýyllyklarda degişli Sirmione Italiýanyň taryhy şäheri hasaplanýar.

**Pepino – gawuna
meñzeş armyt**
▲ Dünýäde miwäniň 2 müň töweregi görnüşü bolup, olaryň köpüsi agaçada bitýär.

**Jokowiçiň taryhy
çempionlygy**
▲ Hytaýyň paýtagty Pekinde geçirilen «Hytaý Açyk Masters» tennis ýaryşynda Nowak Jokowiçiň jenişi boldy.

Önümligini artdyrdy

Pandemiýadan soňra halkara gatnawlar görünin köpeldi. Bu bolsa, uçar bilen syňahat edýän ýolagçylaryň sanyny artdyrdy. Şeýle bolansoň, ýolagçy uçarlaryna hem işleg ýokarlady. «Boeing» we «Airbus» kompaniýalaryndan soňra ýolagçy uçary öndürmekde öňdebaryjy kompaniýalaryň biri bolan «Embraer» öňümligini ýokarladyr. Brazil kompaniýasy şu ýylyň üçünjü çärgesinde 66 uçar öndürp, täze eýelerine gowşurydyr. Kompaniýa ýylyň başyndan bäri 9 aýda jemi 175 uçar öndürpdir. Bu döwürde kompaniýanyň öňümligi 10% ýokarlanydyr. Kompaniýa geçen ýylyň üçünjü çärgesinde 62 uçar öndürpdir, 9 aýynda bolsa, 153 uçar öndürpdir. «Embraer» deslapky meýilnama görä, ýylyň dowamynda täjirçilik maksatly 80-85 uçar, işewürlük maksatly 160-170 uçar öndürmegi göz önünde tutýar. Netijede, öňümlük geçen ýylyndan 6% ýokary bolar.

Kompaniýa bir koridorly, her tarapynda iki oturgyçly sebitleýin galnawa niýetlenen orta ululykdaky ýolagçy uçarlaryny we has kiçi işewürlük uçarlaryny öndürýär.

Baýramguly AMANLYÝEW, Türkmenistanyň Döwlet migrasiýa gullugynyň harby gullukçysy, leýtenant.

Täze otly ýollary ulanmaga berildi

Hytaýyň demirgazygynda, demirgazyk-günbatarynda, merkezinde we demirgazyk gündogarynda jemi 4 sany ýokary tizlikli demir ýol şahasy guruldy. Täze ugurlaryň sebitleýin merkezleriň arasyndaky gatnawy artdyrdygy belgilenýär.

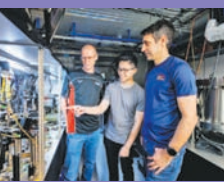
Hytaý soňky ýyllarda ýokary tizlikli demir ýol ulgamyňa has köp maýa goýum goýýar. Geçen ýylyň ahyrynda ýurtdaký ýokary tizlikli demir ýollaryň umumy uzynlygynyň 50 müň kilometrdan geçendigi mälim edildi. Yrduň ilkinji ýokary tizlikli demir ýol ugry bolan Pekin-Týanszin şäherara demir ýoly 2008-nji ýylda açylypdy. 2008-2020-nji ýyllar aralygynda ýurtdaký ýokary tizlikli demir ýollaryň umumy uzynlygy 38 müň kilometre ýetipdi. 2020-2025-nji ýyllar aralygynda bolsa, 12 müň kilometlik täze demir ýol şahalary peýda boldy. Şeýlelikde, ilaty 500 müň adaman geçýän şäherleriň 97 góteriminde ýokary tizlikli demir ýol infrastrukturasynyň bardygyny mälim edildi.

Şazada AHMEDOW, Türkmen döwlet binagärlik-gurluşyk institutynyň talyby.

Dünýäniň iň takyk sagady

Singapur Milli uniwersitetiniň (NUS) Kuwant tehnologiýalar merkeziniň alymlary has takyk sagady işläp taýýarladylar. Bu barada «Nature» žurnalynda habar berilýär.

Şeýle enjamy ýasamak üçin ýütesýi himiki elementinden peýdalanylýpdyr. Bu element ýylylygyny we magnit meýdanynyň üýtgemegine garsy durmuklylygy saklaýar. Bu bolsa, sagadyň wagty aýa ýokary derejede takyk ölçemegine we uzak wag

bozulman saklanmagyna ýardam edýär.

Mälim bolsy ýaly, Ýeriň dartşy güýjüniň täsiri beýiklige görä üýtgeýär. Bilermenleriň bellemeklerine görä, sagat 260 milliard ýylda 1 sekunt üýtgeýär.

Sagadyň takyklygyny anyklamak üçin iki sany sagat ýasalyp, olaryň wagty ölçewşi 200 sagatlap deňeşdirilipdir.

Atajan ROZYÝEW, Türkmenistanyň Döwlet energetika institutynyň mugallymy.

Sentiň çykarylyşy ýatryrlyr

ABŞ-nyň Senaty ýurduň pul birligi dollaryň saýlylygy bolan birlik sentiň zikgelenmeginiň ýatdrylmagy baradaky kanun taslamasyny kabul etdi. Teklip Prezident Donald Tramp gol çekenden soňra güýje girer. Şeýlelikde, 230 ýyldan bäri zikgelenýän sentiň öňümligi ýatryrlyr.

ABŞ-nyň Zikgehanasy geçen ýylyň noýabryndan bäri sent çykarmaýar. Zikgehana şonda soňky gezek dolanyşyga goýberiljek 1 sentlik saýlylygyny zikgelenendigini mälim edipdi.

Zikgehana bu baradaky beýanatynda 1 sentlik saýlylyklara zerurlyk duýulmaýandygy sebäbi öňümliginiň ýatdrylyandygyny mälim edipdi. Şeýle netijä gelinmeginde 1 senti zikgelemeginiň özüne düşýän bahasynyň artmagynyň hem täsiri bolandygy belgilenipdi. Soňky 10 ýylda 1 senti çykarmagyň bahasy 1,42 sentden 3,69 sente çenli gymmatlapdyr.

Maýsa CARYÝEWA, Aşgabat şäherindäki ýöriteleşdirilen 131-nji orta mekdebiň mugallymy.

AWAZA – HALKARA HYZMATDAŞLYKDA MÖHÜM MEÝDANÇA

Baslangyçy 1-nji sahpad.
«ÄHLUMUMY SAGLYGY GORAYŞY HYZMATLARY WE DURNUKLY ÖSÜŞ MAKSATLARY» ATLY IKINJI HALKARA MASLAHAT

«Awaza» Kongresler merkeziniň mejlisler zalında «Ählumumy saglygy gorayşy hyzmatlary we Durnukly ösüş maksatlary» atly ikinji halkara maslahat geçirildi. Oňa Türkmenistanyň Mejlisiniň, ugurdaş ministriklere, GDA ýurtlarynyň parlamentlerine, halkara guramalaryň ýolbaşçylary hem-de wekilleri, alymlar we bilermenler gatnaşdylar.

Dünýä ýagdaýlarynyň häziriň üýtgap durýan şertlerinde saglygy gorayşy hyzmatlaryna ählumumy elýeterlilik üpjün etmek BMG-niň 2030-njy ýylda çenli döwür üçin Durnukly ösüş maksatlaryna ýetmegiň esasy şertleriniň biri bolup çykyş edýär. Adam saglygy diňe her bir raýatyň binýatly hyzmatlary hukugy bolmak bilen kälenmän, eýsem, zähmet öndürjiliginde we döwletiň durmuş taýdan durnuklylygyny kesgitleýän esasy ykdysady serişde bolup durýar.

Ählumumy saglygy gorayşy ulgamynda Türkmenistan halkara jemgyýetçiligiň işjeň we ygtybarly hyzmatdaşy bolup çykyş edýär. Yrdumyz BSGG, YUNISEF, YUNFPA we BMG-niň beýleki ýöriteleşdirilen düzümleri bilen ýakyn hyzmatdaşlyk edip, iri halkara lukmançylyk forumlarynyň guramagy bolup çykyş edýär we keselleriň önüni almak, enäniň we çaganyň saglygyny goramak hem-de lukmançylyk hyzmatlaryna ählumumy elýeterlilik üpjün etmek babatda toplan baý tejribesini paýlaşýar. Diýarymyzda yzygiderli amala asyrylýan

strategiýa her bir adama ýokary hilli lukmançylyk hyzmatlaryna deňhukukly elýeterlilik kepillendirýär.

Mejlisiň dowamynda saglygy gorayşy ulgamynda maliýe serişdelerini netijeli ulanmak hem-de döwlet-hususyýetçilik hyzmatdaşlygyny ösdürmek meselelerine aýratyn üns berildi. Çykyş edenler lukmançylyk infrastrukturasyň döwrebaplaşdyrmak we ylmy-barlag işlerini goldamak üçin innowasion maliýe-karz mehanizmlerini ornaşdyrmagyň zerurdygyny nygtadylar.

AHEHG-NIŇ DÖWLETARA UTGAŞDYRYJY SUW HOJALYK TOPARYNYŇ 95-NJI MEJLISI

Araly halas etmegiň halkara gaznasynyň (AHEHG) döwletara utgaşdyryjy suw hojalyk Toparynyň 95-nji mejlisi geçirildi. Foruma Gazagystan Respublikasynyň, Gyrgyz Respublikasynyň, Täjigistan Respublikasynyň, Türkmenistanyň we Özbekistan Respublikasynyň suw hojalygy edaralarynyň ýolbaşçylary wekilleri, şeýle hem Toparyň ýerine ýetiriji edaralarynyň we bölümleriniň ýolbaşçylary gatnaşdylar.

Mejlise gatnaşyjylar geçen döwürde Amyderýanyň we Syrdaryanyň bassenýerlerinde suw serişdeleriniň ulanylyşynyň we suw howdanlarynyň işini jemlerini jemlediler. Sebitiň yurtlarynyň ugurdaş edaralarynyň sazlaşykly işi we yzygiderli hyzmatdaşlygy netijesinde, oba hojalyk ulgamy we eokoulgamlary suw bilen üpjün etmek boýunça wezipeleriň üstünlikli ýerine ýetirilendigi belgilenildi. Mejlise gatnaşyjylar nobadaky döwür üçin suw serişdelerini ulanmagyň möçberlerini hem-de suw howdanlarynyň ýalaşylan iş tertibini

tassyklamaga aýratyn üns berdiler. Taraplar hakly suw akymynyň gözegçiligi, Aralyka çäkler sanitarýa-ekologiýa suw akymyny üpjün etmek, şeýle hem suw akymynyň tertibini kesgitlemek bilen bagly meselelere seretdiler.

Toparyň mejlisinde Aral deňiziniň çäklerindäki ekologik ýagdaýyň täsirini ýeňilleşdirmek meselelerine hem garaldy. Döwletara utgaşdyryjy suw hojalyk Toparynyň agzalary deltalara we Aralyka suw howuzlaryna suw goýbermek boýunça bilelikdäki çäreleri, şeýle hem Aralyň gurap galan düýbündäki çägelere berkitmek boýunça işleri utgaşdyrmak meselelerini ara alyp maslahatlaşdylar.

Döwletara utgaşdyryjy suw hojalyk Toparynyň Ylmy-maglumat merkeziniň we Ýerine ýetiriji sekretariatynyň hasabat döwüründäki işine hem seredildi. Suw hojalygy ulgamyň howanyň üýtgemegi we buzlaryň eremegi şertlerine uýgunlaşdyrmaga gönükdirilen bilelikdäki ylmy barlaglary işjeňleşdirmegiň zerurdygyny nygtaldy. Mundan başga-da, 95-nji mejlisiň işiniň dowamynda Toparyň halkara guramalar we maliýe institutlary bilen özara hyzmatdaşlygynyň meseleleri ara alyp maslahatlaşyldy. Çärä gatnaşyjylar Aral deňiziniň bassenýerinde energiýa we suw ygysylajy tehnologiýalary ornaşdyrmaga gönükdirilen bilelikdäki maýa goýum taslamalaryny durmuşa geçirmegiň çemeleşmelerini ýalaşdylar.

SEBITIŇ IRI DERÝALARYNYŇ SUW SERIŞDELERINI REJELI ULANMAK MESELELERINE GARALDY

Sebitiň iri derýalarynyň – Amyderýanyň we Syrdaryanyň

GAHRYMAN ARKADAGYMYZYŇ gymmatly maslahatlary – ýaşlara ýörelge

Tylla güýzüň ilkinji aýynyň ilkinji günlerinde Arkadag şäheriniň Ruhyyet köşgünde Gahryman Arkadagymyzyň yrdumyzyň bilim işgärleri, talyp ýaşlar hem-de okuwçylar bilen geçen umumy sapagy ylym-bilim ulgamynda möhüm ähmiýetli taryhy waka boldy. Onuň dowamynda ýaş nesliň öwrenmäge höwesini artdyrmak, milli ýörelgelere wepalylygyny berkitmek babatda gymmatly pi-

kirler beýan edildi. Öňe sürilen her bir pikir ýaşlaryň durmuşda dogry ýol-ýörelgäni saýlamagyna, Watana söýgüsini iş ýüzünde görkezmege ýardam berýän nusgalyk öwüt-ündewlere öwürüldi. Şunda bilim bilen terbiýäniň sazlaşygynyň kämil şahsýetli kemala getirmegiň esasy şertlerini biridigi aýratyn nygtaldy. Gahryman Arkadagymyzyň Watanymyzyň beýik geljegini gurujlary bildirýän belent nymy olary täze üstünliklere, döredijilikli zähmete, ylym-bilimde öňe gitmäge ruhlandyran güýçdür.

Gahryman Arkadagymyzyň hem-de Arkadagly Gahryman

suw serişdelerini rejeli ulanmak meselelerine bagyşlanan Merkezi Aziýa döwletleriniň ýokary derejeli duşuşygy geçirildi. Oňa ugurdaş ministriklereň ýolbaşçylary, suw hojalyk pudagynyň bilermenleri gatnaşdylar.

Duşuşygyň dowamynda eokoulgamlara zyýan ýetirmezden sebitiň ähli yurtlarynyň oba hojalyk pudaklaryny suw serişdeleri bilen üpjün etmek üçin Amyderýanyň we Syrdaryanyň bassenýerleri boýunça gazanylan ýalaşyklary berjaý etmegiň zerurdygyny nygtaldy. Türkmenistan tarapyndan halkara giňişlikde yzygiderli öňe sürülýän suw diplomatiýasy ýörelgeleriniň işjeň ornaşdyrylmagy ýokary derejeli forumyň esasy meselesi boldy. Yrdumy Merkezi Aziýada suw meselesiniň halkara hukugynyň kadalary, özara hormat goýmak we sebitiň her bir döwletiniň bähbitlerini nazara almak arkaly çözülmelidiginden ugur alýar.

Duşuşyga gatnaşyjylar Türkmenistanyň Merkezi Aziýada howanyň üýtgemegi bilen bagly tehnologiýalary boýunça sebit merkezini döretmek baradaky başlangyjynyň ähmiýetini nygtadylar. Bilelikdäki ylmy we tehnologik binýat howanyň üýtgemegi bilen baglanlykly ilata we oba hojalygyna ýetiriliýän ýaramaz täsiriň peseltmäge mümkinçilik berer.

Şeýle-de GDA agda yurtlaryň döwlet we jemgyýetçilik teleradioýaýlymlarynyň ýolbaşçylarynyň mejlisi, Garasysz Döwletleriň Arkalasygynyň Tohumçylyk meseleleri boýunça hökümetara utgaşdyryjy geňeşiniň 27-nji mejlisi we Türkmenbaşy şäherindäki Ruhyyet köşgünde giň möçberli medeni çäre – «Talar gyzý – 2026» halkara bäsleşiginiň jemleýji tapgyry geçirildi.

Serdarymyzyň öňe sürýän mukaddes watanylyk, ynansperwerlik we parahatçylyk söýüjilik ýörelgeleri ýaş nesiller üçin geçmişimiziň şöhratly taryhyny, häzirkä döwürň beýik üstünliklerini we nurana geljigimizi pugta birikdirýän gymmatly taglymatlar, egssilmez terbiýe mekdebi bolup hyzmat edýär. Bu ýörelgeler ýaşlary beýik maksatlara ruhlandyryp, halkymyzyň agzybirliginiň hem-de abadandçylygynyň sarsmaz kepill bolup durýar.

Umumy sapakda türkmençilik döp-dessurlaryna, maşgala mukaddesligine, ýaş nesli milli ruhda terbiýelemegiň ähmiýetine aýratyn üns berilmeginiň möhümdigi aýdyldy. Bu babatda pederlerimizden miras galan atalar sözləri, nakyllar, tymasallar, hüwdüler ägirt ulý terbiýeçilik güýjüne eýedir. Gahryman Arkadagymyzyň: «Ynsany kämillege ýetirýän ylym hem-de bilimdir» diýen pähimi bižniň her birimiz üçin ýolgörkeziji şamçyragydyr. Watanylyk sapagy ýaşlary watansöýüji, zähmetsöýer, arassa ahlakly, milli ýörelgelere wepaly şahsýetler edip ýetirmäge babatda-da jogapkärçilikli işlemäge borjlandyrdy.

Ýaş nesliň bagtyýar, abadan geljegi üçin ýadawsyz tagallalar edýän Gahryman Arkadagymyzyň, Arkadagly Gahryman Serdarymyzyň janlary sag, belent başlary aman, tutumly işleri rowaç bolsun!

Aýbökler BERDIÝEWA,

Magtymguly adyndaky Türkmen döwlet uniwersitetiniň ulý mugallymy.

ROBOTLARYŇ SANY ARTÝAR

Dünýäde senagat robotlarynyň sany geçen ýyl 9 göterim artyp, 5 million 79 müňä ýetipdi. Zawod-fabriklerde guralýan robotlaryň sany barha artyp, adam zähmetini ýeňilleşdirmegini dowam eldirýär. Halkara robot federasiýasynyň (IFR) maglumatyna görä, häzirkä wagtda öňümlük kärhanalarynda işledilýän robotlaryň sany 7 ýyl ozalkydan iki esse köpdür. Hytaýda soňky bir ýylda 354 müň sany robot gurnalyp, 20 göterim artdyrylypdyr. Bu ýurtda guralan robotlar bütün dünýädäki robotlaryň 59 göterimini emele getiripdi. ABŞ-da robotlaryň gurnalysy 12% artyp, 38 müň 500 täze enjam işe girizilipdi. Yaponiýada bolsa geçen ýyl 36 müň 219 senagat roboty işe girizilip, bu ugurda üçünjü ýeri eýeläpdi. Koreýa Respublikasynda 30 müň töweregi täze robot gurnalypdyr. Senagat taýdan ösen bu Aziýa yurdy, esasan, awtoulag senagatyny awtomatlaşdyrmagyň dowam edip, geljek 2 ýylda ulý ösüşe garaşýar.

Germaniýa bu sanawda 5-nji bolupdyr. Yurtda 25 müň robot gurnalyp, olar Ýewropa Bileleşiginiň 41 göterimini emele getiripdi. Hindistanda hem robotlaşdyrylan tehnologiýa ösdürilýär. Geçen ýyl yurtda ornaşdyrylan senagat robotlarynyň sany 15% ýokarlanyl, 10 müň 500-e ýetipdi. Yurt 2020-2025-nji ýyllar aralygynda ýylyk ortaça 27% ösüş gazanylypdyr.

Braziliýada 4 müň 300 sany täze robot gurnalyp, 38 göterimlik ösüş gazanylypdyr. Bu ýurtda, esasan, awtoulag

senagatynda robotlardan peýdalanylýar. Kanadada 4 müň, Meksikada 5 müň 200 senagat roboty işe girizilipdi.

Maglumat görä, dünýäde şu ýylyň dowamynda 655 müň, 2029-njy ýylda 806 müň täze robotyň işe girizilmegini garaşýar. Awtomatlaşdyrylan tehnologiýanyň ösmeginiň esasy iki sebäbi bar. Biri senagat taýdan ösen ýurtlarda ökde hünärlil işçileriň ýetmezçilik etmegi, ikinjisi emeli aň tehnologiýasý robotlaryň uklylaryny artdyrmaga ýardam edýär.

Didar AKMÄMMEDOW,

Türkmen döwlet binagärlik-gurluşyk institutynyň talyby.

KIÇI ELEKTROULAGLARA işleg ýokarlanylýar

Soňky ýyllarda dünýäde elektroulaglary işleg ýokarlanylýar. Bu ulaglaryň bahasy adaty nebit ýangyçly ulaglara garanynda gymmat bolýar. Şeýle bolansoň, elektroulaglaryň birneme arzan, kiçi görnüşlerine işleg ýokarlanylýar. «Transport &

Environment» kompaniýasy kiçi göwrümlü elektroulaglary Ýewropa yurtlaryndaky görnüşiniň we satuwynyň artýandygynyň ýüzde çykardy. Taýýarlanan maglumatda bahasy 25 müň ýewro töweregi bolan elektroulaglaryň sebitdäki sanynyň şu ýylyň dowamynda iki esse artmagyna garaşýar. Çaklamalara görä, şeýle modelleriň satuwu 2024-nji ýyldakydan 7 esse ýokary bolar.

Elektroulag görnüşleriniň artmagy we bahasynyň arzanlamagy bilen bu ulaglar has köp adam üçin elýeterli bolýar.

Şu ýylyň birinji ýarymynda 40 töweregi täze elektroulag modeli satuwa çykarylýdyr. Ýylyň ahyryna çenli bu görkezijiniň 60-a ýetmegine garaşýar. Şeýlelikde, sebitde satylýan dolulygyna elektrik energiýasyny bil işleýän modelleriň sany 150-a ýeter.

2021-2025-nji ýyllar aralygynda her ýylda ortaça 15 täze elektroulag modeli satuwa çykarylýpdyr.

Ýewropa Bileleşigine agza ýurtlarda ýylyň 8 aýynda jemi 1 million 640 müň töweregi elektroulag satylypdyr. Bu görkeziji geçen ýylyň deňişli döwüründäki 45% ýokarydyr. Satylýan elektroulaglary umumy satuwyny 22 göterimini eýeleýär. Bu görkeziji aýdan-ayla artýar. Satylýan elektroulaglaryň 60 göterimi ýewropaly kompaniýalara deňişilýr.

Kakajan MÄMMEDOW, Türkmen döwlet binagärlik-gurluşyk institutynyň talyby.

30 DOLLARA ALDY, 1,35 million dollara satdy

ABŞ-da bir adam arzan bahadan satyn alan suratyny aýa gymmat nyrdan satdy. Miçigan ştatynyň ýaşajysy biriniň öýündäki köne zatlaryň arasyndaky kartinany 30 amerikan dollaryna satyn aldy. Satyn alan adam eseriň ýüzündäki «Abercrombie &

golunlyň bardygyny görýär.

Soňra bolsa, ol amerikan şýurrealist suratkeşi Gertruda Aberkrombiniň eserleriniň sergisini görmäge barýar. Ol ýerdäki katalogda bolsa, satyn alan kartinasynyň 1952-nji ýylda gazetde çap edilen suratyny görýär. 8X11 düýüm ululygyndaky nakgaşlyk

işiniň 1951-nji ýylda çekilen «Olderman Merriamlyň balykgulaklary» (Alderman Merriam's Shells) atly eseridigi anyklandy.

Bilermenleriň geçiren barlagynyň netijesinde eseriň Gertruda Aberkrombiniňkidigi anyklandy. Şondan soňra auksiýona çykarylan kartina bilermenler 150-250 müň dollar baha kesdi. Emma ahyrky söwdada surat 1 million 350 müň dollara satyldy.

1951-nji ýylda döredilen kartinada 10 sany dürli görnüşli deňiz jandary suratlandyrylýar. Awtor öz eserlerinde onnuk deňiz jandarlaryny köp şekillendiripdi.

Mundan ozal, 2025-nji ýylda Aberkrombiniň «Rehimdaryk haty» (Message for Mercy) atly eseri «Sotheby's» auksiýon öýi tarapyndan 1 million dollardan gowrak bahadan satylypdyr.

Toýly HÜSEÝINOW,

Türkmenistanyň Prezidentiniň ýanyndaky Döwlet gullugy akademiýasynyň diňleýjisi.

ZAMAN | **TÜRKMENISTAN**

ESASLANDYRYJYSY – «ZAMAN–TÜRKMENISTAN» HOJALYK JEMGYÝETI

Oktyabr aýynyň 9-y, 2026 Belgisi: 41/1711
Gazetiň möçberi 8 sahpa. A-119637 Tiražy: 10340
Bahasy: 4,50 manat

BAŞ REDAKTOR: MYRATDURDY GARJANOW
JOGAPKÄR KÄTIP: AMANMYRAT BAÝMYRADOW

BIZIŇ SALGYMYZ: Aşgabat şäheri, 1908 (Gündogar) köçesi, 10-A Jajy.
Tel/Faks: 28-14-05, 28-14-36
web sahpa: www.zamanturkmenistan.com.tm
e-poçta: info.zamanturkmenistan@gmail.com, zamanturkmenistan@sanly.tm

BELLIK: Redaksiýamıza gelen hatlar yzyna gaýtarmajaz. Gazetimizde yerleşdirilen mahabatlardaky ýazgylaryň mazmunyna mahabat beriji jogapkärdir. Gazet Türkmen döwlet neşriyat gullugynyň Metbugat merkezinde ofset usulunda çap edilip, çap edilşiniň hiline Metbugat merkezi jogap berýär. Telefoný: 399536.

Abuna ýazmak isleýänler üçin gazetini indeksi: 69477

Gazetiň PDF nusgasyny QR kod arkaly elektron görnüşde okap bilersiňiz!

Ylym-bilim – geljege samçyrag

Berkarar döwletini täze eýýamynyň Galkynsyz döwründe ata Watanymyz hormatly Prezidentimiziň parasatly başutanlygynda durmuşa geçirilýän beýik işler bilen şöhratlanýar. Yurdumyzyň ykdysady kuwwatyny mundan beýläk-de pugtalandyrmaga, halkymyzyň bagtyýar durmuşyny üpjün etmäge gönükdirilen toplumlaryn özgermeler gazanylýan uly üstünlikler bilen dabaralanýar.

Döwürň beýik ösüşlerine goşant goşup biljek bilimli ýaşlary terbiýeläp ýetşirmek yurdumyzyň durmuşly ösüşlerini, halkymyzyň şöhraty geljegini kesgitleýän möhüm şertleriň biridir. Diýarymyzda ýaş nesli hemmetaraplaýyn goldamak, olaryň mümkinçiliklerini giňeltmek, bu ulgama kanunçylyk binýadyny kämilleşdirmek boýunça işler üstünlikli amala aşyrylýar. Aýratyn bellemeli şertleriň biri hem ýokary bilim ulgamyndaky kämilleşdirilmegine uly ähmiýet berilýär.

Yakynnda Milli Liderimiziň Arkadag şäheriniň Ruhýet köşgünde Bilimler we talyp ýaşlar günü hem-de täze okuw ýylynyň başlanmagy mynasybetli yurdumyzyň jemgyýetçilik guramalarynyň wekilleriniň, ykdysadyýetimiziň dürli pudaklarynda işleýän ýaş hünärmenleriň, ýokary okuw mekdepleriniň rektorlarynyň, mugallymlaryny we talypalaryň, mekdep okuwçylarynyň, köpçülikleýin habar beriş serişdeleriniň wekilleriniň gatnaşmagynda okuw sapagyny geçmegi diňe bir ýaşlaryň däl, eýsem, tutuş jemgyýetimiziň durmuşynda taryhy wakadyr.

Gahryman Arkadagymyz okuw sapagynda eden taryhy çykyşynda ýaşlaryň güjüne we ylmyna daýanyp, «Aklylyk jemgyýet» konsepsýasyny işläp taýýarlamaýy teklipl etdi. Ylymyň, bilimiň, tehnikaýyň örän galt depginlerde ösýän döwüründe bu innovation başlangyç halk hojalygynyň ähli ugurlarynda zähmet çekýän hünärmenler üçin bahasyna ýetip bolmajak ruhy hazyna, taglymat bolup durýar.

Gahryman Arkadagymyzyň umumy okuw sapagynda ýaşlaryň döwletiniň, jemgyýetiniň, ata-enäniň we maşgalanyň önündäki mülkades borjlar barada beren maslahatlary, öwüt-öndewleri her birimiziň kalbymyzda uly

orun aldy. Milli Liderimiziň pederlerimiziň durmuş mekdebine eýerip, jemgyýetimizde ylymy-bilimi, başarjany we giň dünýägaraýyşy şahsyýetleriň kemala gelmegine gazanmak boýunça kesgitliň wezipeleri ýaşlary milli we döwrebap ruhdan terbiýelemelide ýol görkeziji samçyrag bolar.

Milli Liderimiziň hem-de Arkadagly Gahryman Serdarymyzyň göwrümi we häzirkä zaman tehnologiýa üpjünçiligi bilen deňi-taýy bolmadyk bilimler şäherleriniň döretmek baradaky başlangyçlaryndan ugur alnyp, Türkmen döwlet binagärlik-gurluşyk institutynyň hem-de Seýtmetaz Seydi adyndaky Türkmen döwlet mugallymyň institutynyň täze binalar toplumlarynyň döwrebap okuw binalary, tejribehanalar, ylym-barlag merkezleri, kitaphanalar, sport binalary we meýdançalary, Amerikanyň Birleşen Ştatlarynyň, Germaniýa Federativ Respublikasynyň, Hytaý Halk Respublikasynyň, Ispaniýa Patysalygynyň, Beýik Britaniýanyň, Italiýa Respublikasynyň, Türkiýe Respublikasynyň, Koreýa Respublikasynyň, Yaponiýanyň öňdebaryjy kompaniýalary tarapyndan öndürilen bilim enjamlary talyp ýaşlaryň – geljekki ýokary bilimli hünärmenleriň halkara öçreglerine laýyklykda bilim almaklarynyň, şeýle hem professor-mugallymlaryň bilim işini has-da netijeli guramalary üçin ähli amatly şertleri üpjün eder.

Yurdumyzyň mekdep okuwçylary hem-de talyp ýaşlary halkara bilim bäsleşiklerine işjeň gatnaşýalar. 2026-njy ýylyň ýanwar-sentýabr aýlarynda mekdep okuwçylary we talyp ýaşlar halkara bilim bäsleşiklerinde jemi 1040 medal gazandylar.

Berkarar döwletiniň täze eýýamynyň Galkynsyz döwründe ýaşlaryň dünýä derejesinde bilim almagy, öz bilimleriňi yzygiderli artdyrmagy, ylym bilen mesgullanmagy, dürli hünärleri öleşdirmegi, sanly tehnologiýalardan oňat baş alyp çykmagy, senagatda, oba hojalygynda we ykdysadyýetiniň beýkiki pudaklarynda netijeli, döredijilikli zähmet çekmegi ugurunda ajaýyp şertler döwüriniň döredýän Gahryman Arkadagymyza we Arkadagly Gahryman Serdarymyza alkyş aýdýarys.

Aýna ABAÝEWA,

Türkmen döwlet medeniýet we sungat mekdebiňiň kitaphanachylyk işi bölüminiň mugallymy.

Parahatçylyk we ynanyşmak – Türkmenistanyň halkara başlangyçlarynyň özeni

Başlangyç 1-nji sahypada.

Şunuň bilen baglylykda, Türkmenistan BMG-niň howandarlygynda Ahlumumy parahatçylyk strategiasyny işläp taýýarlamak boýunça hökümetara geňeşmeleri geçirmek başlangyjyny öňe sürdi. Şeýle hem Dialogyň we öňüni alyş diplomatiýasynyň onýyllygyny yglan etmek teklipl edildi. Bu başlangyçlaryň esasy maksady döwletleriň arasynda ynanyşmagy pugtalandyrmakdan, jedelleri parahatçylyklyk ýol bilen çözmegiň netijeli gurallaryny ösdürmekden ybaratdyr.

Türkmenistanyň hemişelik Bitaraplyk hukuk ýagdaýy bu ugurdaky başlangyçlaryň möhüm binýady bolup durýar. Yurdumyz öňüni alyş diplomatiýasynyň mümkinçiliklerinden netijeli peýdalanmaga, geňeşlikler arkaly özara düşünişmegi berkitmäge hem-de BMG-niň halkara parahatçylygyny üpjün etmedäki merkezi oruny pugtalandyrmaga aýratyn ähmiýet berýär.

Çykyşda sanly tehnologiýalaryň mümkinçilikleri we onuň bilen bagly täze wezipeler hem aýratyn orun eýeledi. Türkmenistan BMG-niň howandarlygynda halkara gatnaşyklarynda we diplomatiýada emeli aňy parahatçylyklyk ulanmagyň Halkara kodeksini işläp taýýarlamaýy teklipl etdi. Şeýle hem Aşgabatda sanly ynanyşmak we emeli aň tehnologiýalaryny jogapkärçilikli ulanmak boýunça Halkara sanly dialogy geçirmek başlangyjy öňe sürüldi.

Ulag ulgamyndaky halkara hyzmatdaşlygy giňeltmek hem Türkmenistanyň ile-

ri tutýan ugurlarynyň biridir. 2026 – 2035-nji ýyllar üçin BMG-niň Dumukly ulag boýunça onýyllygynyň çäklerinde dumukly ulag arabaglanysyklarynyň Ahlumumy atlysyny döretmek boýunça işler dowam etdirilýär. Şunuň bilen birlikde, Günorta we Merkezi Aziýany Hazar deňiziniň üsti bilen Yewropa birleşdirjek sebitara ulag geçelgesini kemala

getirmek teklipl beýan edildi. Dumukly söwda logistikasy we gümrük hyzmatdaşlygy boýunça halkara merkezi döretmek hem öňe sürilen başlangyçlaryň hataryndadyr.

Howanyň üýtgemegi bilen bagly meseleleriň çözüldine goşant goşmak maksady bilen Aşgabat howa dialogyny döretmek teklipl edildi. Bu meýdançanyň guraklykdan we suw serişdeleriniň yetmezçiliginden ejir çekýän sebitlerde anyk taslamalary durmuşa geçirmäge, döwrebap tehnologiýalary onasdyrmaga ýardam bermegi göz öňünde tutulýar. Energetika ulgamynda bolsa hemmeler üçin dumukly energiýa ýokary ýokary derejeli forumy taýýarlamak bilen bagly geňeşmeleri geçirmek meýilleşdirilýär.

Ynsanperwer hyzmatdaşlyk, ýaşlaryň we zenanlaryň parahatçylygy berkitmekdäki oruny ýokarlandyrmak, halkara hukugynyň ähmiýetini pugtalandyrmak hem Türkmenistanyň BMG-niň münberinden öňe sürýän başlangyçlarynda möhüm orun eýeleýär. Hususan-da, 2027-nji ýylda Aşgabatda halkara hukugynyň, ýaragсызыlanmagyň, Bitaraplygyny we öňüni alyş diplomatiýasynyň özara baglanysygyna bagyşlanan halkara forumy geçirmek teklipl edildi.

Türkmenistanyň BMG-niň Baş Assambleýasynyň 81-nji sessiýasynda öňe süren bu başlangyçlary parahatçylyk, ynanyşmak, deňhukukly hyzmatdaşlyk we dumukly ösüş ýörelgeleriniň özünde jemleýär. Olaryň mazmunynda häzirkä döwürň möhüm meseleleriniň – halkara howpsuzlygyna, emeli aňyň jogapkärçilikli ulanylmagyna, ulag arabaglanysygyna, energetika we ekologiýa, şeýle hem ynsanperwer hyzmatdaşlyga toplumlaýyn gemesleşmek esasy orun eýeleýär. Şeýle başlangyçlar Türkmenistanyň halkara gatnaşyklarynda dialogyň we özara ynanyşmagyň mümkinçiliklerinden peýdalanmak, döwletleriň tagallalaryny umumy maksatlaryň – parahatçylygynyň, abadançylygynyň we dumukly ösüşiň bähbidine birleşdirmek ugurunda alyp barýan işleriniň dowamdyr.

Zülfiýa ANNAMUHAMMEDOWA,

Aşgabat şäherindäki tebigy ugurly derslere ýöriteleşdirilen 44-nji orta mekdebiň başlangyç synp mugallymy.

Milli ykdysadyýetimiziň ösüşinde söwda-telekeçilik pudagynyň ähmiýeti

Başlangyç 1-nji sahypada.

Yakynnda sanly ulgama arkaly geçirilen Ministrler Kabinetiniň mejlisinde şu ýylyň okuz aýynda yurdumyzda alnyp barlan işleri jemleri jemlenildi. Ona şu ýylyň dokuz aýynyň makroykdysady görkezijileri barada hasabat berildi. Hasabat döwüründe jemi ikerki önümini ösüşi 6,3 göterim artdy, şol sanda senagat pudagynda ösüş depgini 3 göterime, gurluşykda 6,7 göterime, ulag-aragatnaşyk pudagynda 10,4 göterime, söwda-da, hususy önüm öndürjileriň işiniň giňeme-

öý harytlaryny, mebelleri we azyk önümlerini öndürýän köp sanly kiçi we orta kärhanalary öz içine alýar.

Telekeçilik ykdysady işjeňligiň, täze başlangyçlaryň we önümçilik mümkinçilikleriniň giňeldilmeginiň möhüm hereketlendirijisi bolup durýar. Kiçi we orta telekeçiligiň ösdürilmege täze iş orunlarynyň döredilmegine, ilatynyň iş bilen üpjünçiligini ýokarlanmagyna, ýerli çig mal serişdeleriniň netijeli peýdalanlymagyna hem-de bazarda harytlaryň we hyzmatlaryň görnüşleriniň köpelmegine ýardam berýär.

Aýratyn-da, hususy önüm öndürjileriň işiniň giňeme-

gi importyň oruny tutýan önümleri öndürmek we eksport mümkinçiliklerini artdyrmak babatda uly ähmiýete eýedir. Ýerli çig maldan taýýarlanylýan ýokary hilli önümleriň möçberiniň artmagy içerki bazaryň üpjünçiligini berkitmek bilen birlikde, milli önümlerimiziň daşary ýurt bazarlarynda hem öz oruny tapmagyna şert döredýär.

Döwrebap tehnologiýalaryny onasdyrylmaga söwda-telekeçilik ulgamyňyň ösüşinde täze mümkinçilikleri açýar. Sanly hyzmatlaryň, nagt däl hasaplaşyklaryň, elektron söwdalaryň we döwrebap dolandyrys usullarynyň giňden ulanylmagy telekeçileriň işiniň netijeliligini ýokarlandyrmaga, sarp ediljer üçin amatly şertleri döretmäge ýardam edýär. Şeýle mümkinçiliklerden netijeli peýdalanmak

döwürň möhüm talaplarynyň biridir.

Telekeçilik diňe bir ykdysady girdeji gazanmagyň serişdesi bolman, jemgyýetçilik taýdan hem uly ähmiýete eýedir. Täze kärhanalaryň döredilmege, önümçiliginiň ýola goýulmagy we hyzmatlary ulgamyňyň giňeldilmegi adamlaryň zähmet çekmegine, hünär tejribesini artdyrmagyna hem-de täze iş orunlarynyň döremegine mümkinçilik berýär. Şunuň üçin telekeçilik başlangyçlarynyň howpsuzlaşdyrmegi milli ykdysadyýetiniň dumukly ösüşiniň möhüm şertleriniň biri bolup durýar.

Geljekde hem söwda we telekeçilik işleriniň geriminiň giňeldilmegi, hususy pudagyň önümçilik kuwwatynyň artdyrylmagy, ýerli önümleriň bäsdeşlige ukyplylygynyň ýokarlandyrylmagy ykdysady ösüşiň möhüm ugurlarynyň hatarynda bolar. Zähmetgöý telekeçileriň täze başlangyçlary, döwrebap önümçilikleri we ýokary hilli hyzmatlary yurdumyzyň ykdysady kuwwatynyň pugtalandyrylmagyna hyzmat edýär.

Şeýlelikde, söwda we telekeçilik milli ykdysadyýetimiziň sazlaşykly ösüşi üpjün edýän möhüm ugurlaryň biridir. Bu ulgamlaryň döwrebaplaşdyrylmagy, önümçiliginiň we hyzmatlaryň hilliniň ýokarlandyrylmagy, täze iş orunlarynyň döredilmegi hem-de ýerli önümleriň bazardaky orunyň pugtalandyrylmagy halkymyzyň abadançylygynyň we yurdumyzyň ykdysady ösüşiniň ilerlemegine saldamly goşant goşýar.

Azizbek KURAMBAÝEW,

Türkmenistanyň Prezidentiniň ýanyndaky Döwlet gullugy akademiýasynyň magistri.

Behişdi bedewleriň mekanynda döwrebap atçylyk toplumu

Türkmen halkynyň milli buýsanjy bolan ahalteke bedewleri gözelligiň, ýyndamlygynyň, cydamlylygyny we wepalylygyny ajaýyp nusgasdyr. Asyrlaryň dowamynda türkmeniň durmuşynyň, medeniýetiniň we ruhy dünýäsiniň aýrylmaz böllegine öwürülen behişdi bedewleriň tohum arassalygyny gorap saklamak, baş sanyny artdyrmak, milli atşynaslyk daplärini ösdürmek hem-de olaryň şan-shöhratyny dünýä ýaýmak boýunça yurdumyzda giň gerimli işler alnyp barýlar. Köpeldagynyň eteginiň gözöl künjeginde Türkmenistanyň Prezidentiniň 1200 orunlyk Ahalteke atçylyk toplumynyň açylyp ulanylmaga berilmegi hem bu ugurda amala aşyrylýan möhüm işleriň biri boldy.

Türkmenistanyň Prezidentiniň Ahalteke atçylyk toplumu diňe bir gerimi bilen däl, eýsem, onda döredilen häzirkä zaman şertleri, ylymyň we tehnologiýanyň gazananlarynyň giňden onasdyrylmagy bilen hem tapawutlanýar. Toplumyň ýerleşýän ýeriniň tebigy-howa şertleri ahalteke bedewlerini ösdürp ýetşirmek, olaryň tohumçylyk işini ylymy esassa alyp barmak üçin amatly mümkinçilikleri döredýär. Onuň binagärlik keşbi daş-töweregiň tebigaty bilen sazlaşýar, bezeg işlerinde bolsa ahalteke bedewleriniň keşbine aýratyn orun berilýär.

Toplumyň esasy aýratynlyklarynyň biri atlary idetmekde we olaryň ýagdaýyna gözegçilik etmede sanly tehnologiýalaryň mümkinçiliklerinden peýdalanlymagydyr. Esasy we dolandyrys binalary ylymyň hem-de tehnologiýalaryň soňky gazananlary bilen üpjün edlendir. Dolandyrys binasynda sanly ulgama arkaly bedewleriň saklanysyny we iýmilenişine gözegçilik etmek, hatda olaryň näçe wagt ukuda bolandygyny ýa-da näçe wagt aýak üstünde durandygyny baradaky maglumatlar bilen tynasmak mümkinçiligi döredilipdir.

Ahalteke bedewleriniň iň gymmatly aýratynlyklarynyň biri olaryň tohum arassalygynydyr. Şunuň üçin hem täze toplumda tohumçylyk-segçilik işlerine aýratyn ähmiýet berilýär.

Ahalteke bedewini ösdürp ýetşirmekde onuň sagdyn iýmittenmegi möhüm şertleriň biridir. Täze toplumda bu mesele hem toplumlaýyn çözülýär. Bu ýerde bedewleri iýmiltendirmek üçin ýörte amala baglary döredilip, käşir ekilýän meýdanlar bölünip berilipdir. Şeýle hem atlara niýetlenen ýorunja ösdürilip ýetşirilýär. Toplumyň möhüm aýratynlyklarynyň ýene biri atly sporty ösdürmek üçin döredilen döwrebap şertlerdir. Toplumda atlary seýismeleň üçin ýörte bina hem-de bedewleri suwda türgenleşdirmäge niýetlenen desga hem bar. Şeýle mümkinçilikler türgenleriň we bedewleriň iri ýaryşlara taýýarlygyny döwrebap usullar arkaly alyp barmaga şert döredýär. Täze toplumyň özboşlukly aýratynlyklarynyň ýene biri atlar üçin niýetlenen fotostudiýadyr. Ona ýylyň dört paslynyň amatlandyrylan görnüşler döredilip, bu ýere gelýän myhmanlar ýadygärlik surata düşüp bilerler.

Türkmenistanyň Prezidentiniň 1200 orunlyk Ahalteke atçylyk toplumynda döredilen şertler milli atşynaslygynyň köp asyrylyk tejribesiniň häzirkä zaman ylymyň we tehnologiýasynyň gazananlary bilen sazlaşdyrylyandygyny görkezýär. Döwrebap athanalar, ylym barlaghanalar, seleksiýa binasy, aýkly we ýapýk manežler, suwda türgenleşdiriş desgasy, çapuw ýodalary, ot-iyň üpjünçiligi üçin döredilen mümkinçilikler hem-de sanly dolandyrys ulgamy bite-wi bir döwrebap atçylyk infrastrukturasyny emele getirýär.

Türkmen halkynyň «Aty baryň – ganaty bar» diýen pämyly bedewiň halkymyzyň durmuşyndaky orunyň örän çuň manyly beýan edýär. Şöhratly pederlerimizden miras galan atşynaslyk sungatynyň häzirkä döwürde täze mazmun bilen başlaýdyrylmagy, onuň ylymy we tehnologiýa esasanlygy pugtalandyrylmagy bu gadymy sungatnyň geljegini giň ýol açýar.

Nabat GARRYÝEWA,

Türkmen döwlet binagärlik-gurluşyk institutynyň mugallymy.

EDEBIYAT

Futbolçy kitaby bestseller etdi

Braziliýanyň «Atletiko Mineýro» futbol klubynyň hüjümçisi Gustavo Skarpanyň kitaplonlyga we edebiýat älemine gyzyklanmasy janköýerleriň hem-de okyjylaryň ünsini özüne çekdi. Ol beýik rus ýazýjysy Lew Tolstoyyň «Iwan Ilçiniň ölümi» powestini Braziliýada hakyky bestseller derejesine ýetirmegi başardy.

Futbolçynyň 1886-njy ýylda nesir edilen meşhur eser baradaky sosial tordaky täsiri syny sentýabrnyň başynda giňden ýaýrap, köp sanly okyjylaryň ünsini özüne çekdi. Diňe bir «YouTube» platformasynda bu wideoýazga ýedi ýüz müňe golaý gezek tomasa edildi. Netijede, ýerli «Amazon» platformasynyň bestsellerler sanawynda ýokary basgançagy eýýän eser häzirkä wagtda hem ikinji orny dumukly saklaýar.

Sport äleminde uly seslenme döreden bu ýagdaý futbolçynyň ösüş ýoluny we dünýägarasyny açyp görkezýän gyzykly pursatlar bilen hem berk baglydyr. Gustavo Skarpanyň aýtmagyna görä, ol 2018-nji ýyly çenli diňe Injili gaýtalaý okapdyr, ýöne toparlaşlarynyň biriniň öňün täsiri netijesinde kitap okamak dabini ýola goýupdyr. Şondan bäri türgen Fyodor Dostoyewskiniň, Frans Kafkanyň we Wiktor Gýugonyň çuňhur mazmunly eserlerini yzygiderli okapdyr, emma Wiýam Şekspiriň döredijiligi bilen arasy käbir sowal bolmandyr.

Häzirkä wagtda diňe bir Braziliýada däl, eýsem, Angliýanyň «Nottingham Forest» we Gresiýanyň «Olimpiakos» ýaly belli klublarynda çykyş eden Skarp özüniň okan kitaplary baradaky gymmatly synlaryny yzygiderli paýlaşmagy dowam etdirýär. Şeýle-de bolsa, onuň soňky döwürde maslahat beren beýkiki eserleriniň hiç biri häzirkäçe «Iwan Ilçiniň ölümi» powestiniň gazanan üstünligini gaýtalamaga ýetişmedi.

Köne kitap tasbaryldy

Awstraliýanyň Täze Günorta Wels ştatyndaky Kiýama şäheriniň 1872-nji ýylda düýbi tutulan köpçülikleýin kitaphanasyna, takmynan, 150 ýyl mundan ozal alnan «Afynyň gadymlyklary» atly seýrek we gymmatly kitap ýzyna gowşuryldy.

Wlaka 77 ýaşayşly awstraliýaly Ross Simmonsyň öýlerinde abattalyş işleri geçirilende oja-gyň diwanyna örülen, möhürlenlen çäý gutusynyň içinden gadymy nesiji tapmagy bilen başlanýar. Bu kitaba magşala agzalary uzak wagtlap üns hem bermändirler, halda onuň öýde tapylýana eýýäm 30 ýyly golaýy wagtlap bolupdyr. Birnäçe hepde mundan öň Ross ony içgin öwürmek kararyna gelende, kitabyň içindäki kitaphananyň möhürine gözi düşüpdür. Şeýlelikde, kitaphananyň gaznasyna 506-njy belgi astynda gizlenen we ilkinji nusgalaryň biri bolan bu kitaby Ross öz eli bilen yzyne tabşyrdy.

Kitaphananyň dolandyryjysy Mijel Hadson şol pursady ýatlap: «Men onuň elindäki owadan, gadymy kitaba seredip, bu adam näme diýjek bolýarka» diýip, aňňalyp galdym. Görüp otursam, ol ony öz kanunynyň goýmagala gelen ekeni» diýip gürrüň berýär. Şol döwürň düzgünlerine görä, kitap bir aýlyk möhlet bilen berlip, möhleti geçen her hepde üçin üç pens jemine belleniýärdi. Eger bu günki inflyasiýany göz öňünde tutsaň, kitabyň gija gadymylandygyny üçin salnmany jemine, takmynan, 20 müň amerikan dollara deň bolardy. Simmonsyň çaklamasyna görä, kitabyň 1857-nji ýylda Awstraliýa göçüp gelen garaynasy, binagär Jon Simmons alnan bolmaly, ýöne ol muny doly subut edip bilmeýändigini, sebäbi 1870-nji ýyllaryň okyjylary atlary bellige alýan kitapçanyň bu wagta çenli saklanyp galmandygyny belleýär.

Ogultýç MYRADOWA,

Aşgabat şäher Medeniýet müdirliginiň Merkezleşdirilen kitaphanalar ulgamyňyň B.Kerbabaýew adyndaky kitaphana şahamçasynyň müdiri.

Emeli aň taryhy syry açdy

«OpenAI» kompaniýasynyň «GPT-6 Astra» emeli aň modeli 1809-njy ýylda Fransiýanyň imperatory Napoleon Bonapart tarapyndan iberilen we 200 ýyldan gowrak wagtyň dowamynda hiç hili çözülmедik, ýapýk şifrlenen harby haty bary-yogy altý sagadynyň içinde doly okamagyň hödösinden geldi.

Bu taslama «SentinelOne» kompaniýasynyň emeli aň inženeri we kiberhowpsuzlyk hünärmeni Karter Çyörç tarapyndan amala aşyryldy. Ol taryhy kriptografiýa bagyşlanan «Cryptiana» blogundaky maglumatlara esaslanýan hem-de hatyň mazmuny 1969-njy ýylda Fransiýanyň harby goşunynyň žurnalynda çap edilen nusgasy arkaly ýüze çykaryldy.

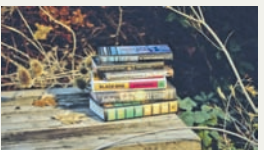
Hatyň açarynyň saklanyp galmandygyny sebäpli, resminama aslynda homofonik şifr arkaly, ýagny bir harpyň yerine birnäçe dürli şertli belgileri ulanyp ýazylpdyr. «Astra» modeli azal manysy belli bolan 33 belgini we golýazmadaky jemi 175 belgini setirlere bölüp, näbelli nýşanlary dürli tarapdan seljermegi başardy we netijede şifrlenen haty doly düşüňkeli tekste öwürdi.

«The Telegraph» neşiriniň ýazmagyna görä, adamy güýji bilen hem amala aşyryp boljak bu giň gerimli iş köp wagtlap we zähmet talap edýärdi. Ýöne emeli aň bu kynçylykdan gysga wagtda baş çykaryp, taryhy syry açdy. Napoleon Bonapart özüniň öweý ogy – Italiýanyň wise-koroly Ežen de Bogamaniň üsti bilen Dalmaşyadaky general Oğyust de Marmona gijizil hat iberipdir. Hatda möhüm harby duýduryşlar gijizil beýan ediliýärdi. 1809-njy ýyldaky bu uruş general Marmon üçin tamamlanlyk, ol fransuz goşunlaryny Dalmaşyadaky üstünlikli çykarypdyr. Netijede, bu goşun Napoleonyň esasy lesgerine gelip gowsuldyr. Gazanylýan ýeňişden soň, imperator Napoleon harby hyzmatlary üçin O.Marmona marşal derejesini beripdir.

Buker baýragynyň finalçylary

Şu gün – 9-njy oktyabrda Londonda geçiriljek dabardä dünýäniň iň abraýly edebiýat baýraklarynyň biri bolan Buker baýragynyň ýeňijisi yglan edil. Baýragyň gura-maýjary tarapyndan yglan edilen şu ýylky gysga sanawda altý ýazýjy gatnaşyp, olaryň arasynda öňki ýeňijiler hem bar.

Altý ýazýjydan ybarat bäsleşikde Maýkl Jon Harrison «Bar zadyn şofy», Marlon Jeýms «Ýitenler», Lýuk Kennard «Gara torba», Rebekka Perri «Biz patyşa hödürkerem edip bilermikä», Douglas Stýuart «Jonlaryň Jony» hem-de Elizabeth Straut «Hiç haçan aýtmajany zatlarymyz» atly eserleri bilen baýrak ugurunda bäsleşýärler. Bu gysga sanawda ilkinji romany bilen ilkinji gezek gatnaşýan ýeke-täk ýazýjy Rebekka Perri boldy. Bäsleşige gatnaşýan ýazýjylaryň arasynda öňki ýeňijiler hem bolup, olaryň hataryna 2015-nji ýylda «Eđdi ganhorlygyň gysgaça taryhy» romany bilen Buker baýragyna eýe bolan Marlon Jeýms hem-de 2020-nji ýylda «Şagaji Beýn» romany bilen ýeňiji bolan Douglas Stýuart girdi. Mundan başga-da,

Stýuart ozal baýraga iki gezek hödürilenipdi: 2016-njy ýylda uzyn sanawda, 2022-nji ýylda bolsa gysga sanawda girdirdi. Bu ýyl emin agzalaryna britan taryhçysy we alypbaryjy Meri Bird ýolbaşçylyk edýär. Onuň düzümine Şahyr Raymond Antrobus, «Pulp» rok toparynyň lideri Jarwis Koker, tankytçy Rebekka Lýu we ýazýjy Patrisia Lokwud girdi. Antrobusyň beläp geçmegine görä, ilkişaşa emin agzalarynyň hersiniň öz gysga sanawy bolandygy se-bäpli saýlaw dartgynly jedeller bilen geçdi. Netijede emimler «kadalaşan kada-kanunlara garşy çykyş» hem-de «emeli aňyň döredip bilmejek çuňhur adamkärçilikli eserlerine» ses berdiler.

Yeňiji 50 müň funt sterling, beýkiki finalçylar bolsa 2,5 müň funt sterling möçberinde pul baýragyny alarlar. Ýatladyp geçsek, iýul aýynda baýragyny uzyn sanawyna 163 sany ýüz tutmadan saýlanyp alnan 13 eser girdirdi, şeýle hem 2025-nji ýylda Buker baýragyny asly wengriýaly britan ýazýjysy Dewid Salay «Ten» romany üçin alypdy.

Okana töleýärler

Singapurda sosial ulgamlardaky wagtlap sarp edilşini azaltmak we kitap okalyşy endigini kemala getirmek maksady bilen täze döwlet maksatnamasy durmuşa geçirilip başlandy. Hökümet tarapyndan ýola goýlan bu başlangyja görä, ýurduň ýaşajylary her günde, azyndan, 15 minut kitap okandygyny üçin ýörte wirtual saýlyklary bilen sylaglanýar.

Okuma sessiýalary hökümet tarapyndan ýörte döredilen internet sahypsasynda bellige alnyp, her 15 minutlyk okalyş üçin 20 wirtual saýlyk berilýär. Toplanan 1 müň saýlygy 1 singapur dollaryna çalsyp bolýandygyna garamazdan, bu çäräniň esasy maksady pul bermek däl-de, eýsem, raýatlarda yzygiderli kitap okamak endigini kemala getirmekten ybaratdyr. Milli kitaphana geňeşiň ýolbaşçysy Melissa Tamyn bellesiýä ýaly, häzirkä wagtda adamlar maglumatlaryň we gyzykly kontentleriň örän köp bolan döwürde ýaşajylar, şunuň üçin wagty tynçlykly hem-de peýdaly ulanmak möhüm ähmiýete eýedir. Dürli maglumat serişdelerinde bellenişli ýaly, bu çäre sosial ulgamlardaky gysga wi-deolary we täzelik lentalaryny görmeiden saklanyp bilmeýän ýaş-

DÜNYÄ TÄZELIKLERI

gysga setirlerde

► **Serbiýada täze saglawlar.** Serbiýanyň Prezidenti Aleksandr Wuçiç wezipesinden çekilip, wagtlaýyn ýolbaşçylygy parlamentiniň spikeri Ana Brnabiç tabşyrdy. Ol bu wezipäni saglawlara çenli dowam etdirer. Konstitusiýa laýyklykda, nobatdan daşary Prezident saglawlary 25-nji oktyabrda belenildi. Wuçiç oňa Premýer-ministr wezipesine dalaşgär hökmünde gatnaşýar.

► **Wolodin täzeden saýlandy.** Wýačeslaw Wolodin Russiýanyň döwlet Dumasynyň başlygy wezipesine täzeden saýlandy. Wýačeslaw Wolodine 406 deputat ses berdi. Onuň dalaşgärliğini «Yedinaýa Rossiýa» partiýasy hödürledi. Wolodin ses beren raýatlara goldawly üçin hoşallyk bildirdi hem-de halkyň saýlan Prezidentiniň syýasý ýoluny goldaýandygyny belledi.

► **Şäherleriň global reýtingi.** «Oxford Economics» guramasynyň reýtingine görä, Nyýu-York dünýäniň iň öndebaryjy şäheri boldy, ikinji orny London, üçünjü orny bolsa Pariž eýeledi. Jemi 1000 şäheri öz içine alýan bäsleşik ykdysadyýet, adam kapitaly we durmuşyň hili ýaly ölçegler esasynda kesgittenip, ABŞ we Ýewropa şäherleri öňdeltgi eýeledi. Ýewropanyň şäherlerinden Warşawa iň uly ösüş görkezdi.

► **Migrantlaryň üstünligi.** ABŞ-da bahasy 1 milliard dollardan geçýän hususy startaplaryň 59 görterimini migrantlar esaslandyrdy. Ýurduň Milli syýasat gaznasynyň geçiren barlaýlaryna görä, 96 sany kompaniýa bilen hindistanlylar öňde barýar. Ilkinji başlyga deňişlikde, Ýsraýyl, Beýik Britaniýa, Hytaý we Kanada giripdir. Häzirki wagtda ABŞ startap ulgamynda daşary ýurtlardan gelenlere daýanýar.

► **Ömrüň dowamlylygy uzaldy.** 2023-njy ýylda dünýäde ömrüň ortaça dowamlylygy 73,3 ýaşa çetip, pandemiýadan öňki derejýe golaýlaşdy. Bu barada Bütindünýä Saglygy Goraýuşy Guramasý habar berýär. Şeýle hem ähli ölümler ýagdaýlarynyň 74 görterimi ýokanç däl keselleriň paýuna düşýär. Ýürek-damar keselleri ölümiň esasy sebäbi bolmagynda galýar. Sagdyn ömrü dowamlylygy bolsa 62,8 ýaş boldy.

► **Täze sanly strategiýa.** Gazagystan sebitde emeli aň we sanly tehnologiýalar boýunça iň uly merkezi döretmegi maksat edinýär. «Kazah telekom» telekommunikasiýa kompaniýasynyň ýolbaşçysy Bagdat Musin «AI and Digital Bridge» forumynda hasaplaýuş kuwwatlyklaryny giňeltmek we NVIDIA ýaly dünýäniň iri kompaniýalaryny çekmek meýilnamalaryny beýan etdi. Sebitde aragatnaşygy üpjün etmek üçin 5 gigawat energiýa kuwwatlyklary bölünip berilýär.

► **Ilkinji emeli hemrasyny uçurdy.** Gyrgyzystanyň Prezidenti Sadyr Žaparow ABŞ-a saparynda «SpaceX»-iň raketasyna berkidilen ilkinji milli hemranyň uçurylyşyna gatnaşdy. BAE bilen bilelikde taýýarlanan taslama Bişkekäki merkezdən dolandyrylar. Emeli hemra oba hojalyk ýerlerini, buzluklary barlamaga, ekoulgamlardaky üýtgeşmeleri yzartlamaga we tebigy baýlyklardan netijeli peýdalanmaga mümkinçilik berer.

TARYHDA ŞU GÜN

1829-njy ýylyň 9-njy oktyabrynda Türkiýäniň gündogaryndaky 5 müň 137 metr beýiklikdäki Ararat dagyna nemes alymy Ýohann Fridrih Parrot ýoldaşlary bilen ilkinji gezek üstünlikli çykdy. Derpt uniwersitetiniň professory bolan alymyň bu taryhy ylmy-barlag ýörişi dünýä alpinizm taryhyna uly waka hökmünde girdi.

EMELI AŇ BOÝUNÇA MÖHÜM YLALAŞYK

► ABŞ-nyň Prezidenti Donald Tramp hem-de Wekiller palatasynyň spikeri Maýk Jonson Ak Tamda öňdebaryjy emeli aň (EA) kompaniýalarynyň ýolbaşçylary bilen duşuşyk geçirdiler. Olar bu ugurda içkeri gözegçiligi güýçlendirmegi göz önünde tutýan «Öňdebaryjy naýbaşy aň babatda jogapkärçilik boýunça bilelikdäki borçnamalar baradaky ylalaşyga» gol çekdiler. «The Hill» neşiriniň habar bermegine görä, bu resminama täze tehnologiýalary ösdürýänler üçin birnäçe meýletin borçnamalary belleýär.

Ak Tamda geçirilen duşuşyga «Nvidia» kompaniýasynyň baş direktory Jensen Huang, «OpenAI» kompaniýasynyň başlygy Greg Brockman, «Anthropic» kompaniýasynyň baş direktory Dario Amodei, «Google» kompaniýasynyň baş direktory Sundar Pichai, «Meta» kompaniýasynyň baş direktory Mark Zukerberg we «xAI» kompaniýasynyň baş direktory Ilon Mask dagy gatnaşdylar.

Prezident Donald Tramp bu ylalaşygy «Konstitusiýa mysaly» we «ahtlak taýdan borçly edýän resminama» diýip atlandyryp, onuň pudak üçin öz-özüni kadalaşdyrýş tarapyňyň özüne alýandygyny belläp geçdi hem-de ähli düzgüni gözegçilikde saklap biljek ýörite komissióny döretmek meselesine hem seredilýändigini aýtdy.

Maýk Jonson bu resminamanyň EA ulgamyndaky öndürijiler üçin meýletin borçnamalary kesgitleýändigini mälim etdi. Mark Zukerberg bolsa

ylalaşygyň esasy maksadynyň adamlarda we müşderilerde tehnologiýanyň niýetlenen maksadyna laýyk işleýändigini baradaky ynamy berkitmekden ybaratdygyny nygtaý, kompaniýalaryň ygtybarly içkeri gözegçilik we düzgün bozulmalaryny ýüze çykarmak ulgamlaryny döretmäge borçly edilendigini belläp geçdi. Şeýle hem birnäçe derejede audit geçirmek meýilleşdirilýär.

Emeli aň ministrligi döredilýär

► ABŞ-nyň Kongressinde emeli aň ulgamyndy düzgünleşdirmäge we bu ugurda ýörite federal ministrligi döretmäge gönükdirilen täze kanun taslamasy taýýarlандy. Bu başlangyç senator Berni Sanders we Kongressiň agzasy Greg Kasar tarapyndan hödürlendi.

Resminama laýyklykda, ýurtadaky emeli aň işlerini gözegçilikde saklamak üçin Emeli aň ministrligini döretmek hem-de adamzada howp salyp biljek «naýbaşy aň» ulgamlarynyň döredilmegini dolý gadagan etmek meýilleşdirilýär. Kanun taslamasy täze ministrlik tarapyndan umumy federal howpsuzlyk kadalary we düzgünler berkidilýänçä, has öňdebaryjy emeli aň ulgamlaryny işläp düzmegi wagtlaýyn bes etmegi talap edýär.

Parlamentariler bu çäreleriň adamyň gözegçiliginden çykyý we garaşsyz hereket edip biljek tehnologiýalaryň öňünü almak üçin zerur ädimdigini belleýärler. Şeýle hem dünýäniň öňdebaryjy tehnologiýa kompaniýalarynyň käbir işgärleriniň bu başlangyjy goldandygy habar berilýär.

Prezident Tramp emeli aňny adyny üýtgetdi

► ABŞ-nyň Prezidenti Donald Tramp federal hökümet tarapyndan ulanylýan adalгада «emeli aň» (Artificial Intelligence - AI) düşünjesini «naýbaşy aň» (Super Intelligence) diýip üýtgetmek baradaky karara gol çekdi. Ak Tamyň metbugat gullugy tarapyndan ýaýradylan resminamada bu täze adalгanyň tehnologiýalaryň özgerdiji mümkinçiliklerini we amerikan halky üçin açylýan giň ýollary has takyk beýan edýändigini nygtaýlar.

Resminama laýyklykda, ABŞ-nyň ministrliglerine we beýleki hökümet edaralaryna kanunçylykda gadagan edilmedik ýagdaýlarda resmi hat alyşmalarda, köpçülikleýin çykyşlarda, web saýtlarda, hasabatlarda hem-de kanun çykaryjy bolmadyk beýleki resminamalarda «emeli aň» sözüniň ýerine «naýbaşy aň» adalgasyny ulanmak tabşyryldy. Şol bir wagtyň özünde, bu karar öňden hem bar bolan kadalaşdyryjy namalara üýtgetmeleri girizmegi talap etmegiň. Mundan ozal ABŞ-nyň döwlet Baştutaný «emeli aň» adynyň ýalňyşdygyny we anyk dälidigini belläp, bu ugurda alnyp barýlýan işleri «naýbaşy aň» diýip atlandyrmagyň dogrudygyny öňe sürdi.

Ikinji tapgyry geçiriler

► 4-nji oktyabrda Braziliýada Prezident saýlawlarynyň birinji tapgyry tamamlандy. Bu syýasý çärede dalaşgärleriň hiç biriniň ýeňiş gazanmak üçin zerur bolan 50% ses çäginde geçip

bilmändigini sebäpli, saýlawlaryň ikinji tapgyry geçiriler. Ýurduň Ýokary saýlaw kazyýetiniň resmi maglumatlaryna görä, ses berişligiň birinji tapgyrynda senator Flawiu Bolsonaru saýlawçylaryň 47,09% sesini alyp öňe saýlandy we 56 milliondan gowrak ses gazandy. Häzirki Prezident Luis Inasiu Lula da Silwa bolsa 45,09% netije bilen 53,6 milliondan gowrak ses alyp, ikinji orny eýeledi.

ABŞ-nyň wekiliýeti Samarkanda barar

► ABŞ-nyň Döwlet sekretary Marko Rubionyň ýolbaşçylygyndaky 100-den gowrak amerikan kompaniýasynyň wekillerinden ybarat bolan uly wekiliýet oktyabr aýynyň ortalarynda Özbegistanyň Samarkant şäherinde saparda bolar. Bu barada ABŞ-nyň Prezidentiniň Günorta we Merkezi Aziýa boýunça ýörite wekili, ABŞ-nyň Hindistandaky ilçisi Serjio Gor mälim etdi.

«UzDaily» neşiriniň habar bermegine görä, bu işewürlük sapary ABŞ bilen Merkezi Aziýanyň arasyndaky strategik hyzmatdaşlygy ösdürmäge, ikitaraplaýyn diplomatik hem-de söwda gatnaşyklary pugtalandyrmaga gönükdirilendir.

Saparyň çäginde Döwlet sekretary Marko Rubio sebit ýurtlarynyň daşary işler ministrleriniň gatnaşmagynda «C5+1» görnüşdäki duşuşyga gatnaşar.

Beýleki dalaşgärler uly bäsleşik döredip bilmän, galan saýlawçylaryň seslerini öz aralarynda bölüşdiler. Hususan-da, ýazyjy Augusto Kuri 2,89% ses (3,44 million) bilen üçünjü orny eýeledi. «Missiýa» hereketiniň işjeň agzasy Renan Santos 2,25% ses (2,67 million) we Goýas ştatynyň gubernatory Ronaldu Kaýýadu 2,19% sese (2,60 million) eýe boldy. Minas-Žeraýs ştatynyň ýolbaşçysy Romeu Zema 0,27% ses (325,9 müň) aldy, kiçi partiýalaryň dalaşgärleri bolsa jemi 2 görterimden gowrak sese eýe boldular.

Braziliýadaky Prezident saýlawlarynyň ikinji tapgyry 25-nji oktyabrda belenildi. Şonuň üçin ýakyn üç hepdede iki esasy dalaşgär saýlawçylary öz tarapyňa çekmek üçin ýurduň günorta-gündogaryndaky iri megapolislerde çykyşlary geçirmeli bolar.

Gepleşikleriň gün tertibinde ABŞ-nyň Merkezi Aziýa sebiti bilen strategik hyzmatdaşlygyny çuňlaşdyrmak, söwda-ykdysady we maýa goýum gatnaşyklaryny giňeltmek hem-de sebitara hyzmatdaşlygy has-da ösdürmek meseleleri bar.

Marokkonyň täze Hökümet Başlygy

► Marokkonyň Patyşasy Muhammed VI ýurduň taryhynda ilkinji gezek zenan maşgalany – Fatima Zahra Mansurini Hökümet Başlygy wezipesine belledi. Parlament saýlawlaryndan bir hepde soň kabul edilen bu taryhy karar ýurduň syýasy durmuşynda möhüm waka öwürüldi. Konstitusiýa laýyklykda, Mansuri täze Hökümeti düzmek üçin beýleki syýasy güýçler bilen gepleşik geçirip, koalisiýa döretmeli bolar.

Onuň ýolbaşçylyk edýän «Hakykylyk we döwrebaplyk» partiýasy 23-nji sentýabrda geçirilen parlament saýlawlarynda 395 orunlyk Deputatlar palatasynda 97 orun alyp, birinji orny eýeledi. Saýlawlarda ikinji orny 66 mandat bilen «Garaşsyzlaryň milli birleşigi» eýeledi, şeýle hem «istiklal» 65, «Adalat we ösüş partiýasy» 54 we «Halk hereketi» 29 mandat aldy. Şeýle-de bolsa, saýlawçylaryň gatnaşygy 38 görterime deň bolup, bu soňky ýigirmi ýylda golaý döwürdäki iň pes görkeziji boldy.

Täze Hökümet Baştutanynyň önünde ýaşlaryň iş üpjünçiligini ýokarlandyrmak, durmuş üpjünçiligini has-da gowulandyrmak hem-de döwlet tarapyndan alnyp barýlýan syýasata ilatly gatnaşygyny we ynamyny giňeltmek ýaly möhüm wezipeler durýar. Şu nukdaýnazardan, täze Hökümet ýurduň durmuş-ykdysady ösüşini has-da güýçlendirmek ugurunda giň gerimli işleri amala aşyrmaly bolar.

1976-njy ýylda Marrakeşde dünýä inen we hünäri boýunça hukukçy bolan Fatima Zahra Mansuri syýasata 2008-nji ýylda «Hakykylyk we döwrebaplyk» partiýasy döredilenden soň geldi. Ol 2009-njy ýylda Marrakeş şäheriniň şäher geňeşiniň başlygy wezipesine saýlanan ilkinji zenan bolmagy başardy. 2021-nji

ýyldaky saýlawlardan soň bu wezipä gaýtadan saýlandy we şol bir wagtyň özünde Deputatlar palatasynyň deputaty boldy. Şeýle hem, ol 2021-nji ýylyň oktyabrynda Aziz Ahannusyň Hökümetine sebit meýilleşdirilişi, şäher gurluşygy we ýaşayş jaý syýasaty ministri hökmünde girip, 2024-nji ýylyň fewralynda öz partiýasynyň köpçülikleýin ýolbaşçylyk ulgamyňyň utgaşdyryjysy wezipesine belenildi.

Nobel hepdeligi dowam edýär

► Şwesiýanyň Korollyk ylmymlar akademiýasy tarapyndan yglan edilýän Nobel hepdeliginiň çäginde hepdeniň başyndan bäri jemi 4 ugur boýunça ýeňijiler mälim edildi. Şolaryň

hatorynda 5-nji oktyabrda Lukmançylyk we fiziologiýa boýunça Nobel baýragynyň eýeleri kesgittenip, bu sylag Karl Daýsserota, Peter Hegemanna we Georg Nagele «şöhle bilen dolandyrylýan ion kanallary we optogenetika ugrundaky açyşlary üçin» berildi. Ýeňijiler 12 million şwed kronyny (takmynan 1,19 million amerikan dollary) deň paýlaşlar. Alymlaryň bu açyşy şöhläniň kömegi bilen janly beýnädäki nerw öýjükleriniň işjeňligini dolandyrmaga, newrologik we psihik bozulmalaryň sebäpleri-ne düşünmäge, neýron zynjyrlaryny öwrenmäge, şeýle-de görmeyän adamlaryň görüşi ukybyny dikeltmäge mümkinçilik döredýär. Şeýle hem optogenetika neýronlaryň ýatlamalaryň, duýgularyň we özüni alyp barşyň emele gelmegine nähili gatnaşýandygyny ýakynadan öwrenmäge uly ýardam berýär.

6-njy oktyabrda fizika boýunça Nobel baýragy belgiýaly fizik Frensis Halsene «IceCube neýtrino observatoriýasyny döretmäge goşan kesgitleýji goşandy we astrofiziki gelip çykyşly ýokary energiýaly neýtrinolar açandygy üçin» berildi. 82 ýaşly Halsen Medisondaky Wiskonsin uniwersitetinde işleýär we 1980-nji ýyllardan bäri elementar böljelekleriň fizikasy bilen meşgullanýar. Ol Antarktida buzluklaryny neýtrinolarlyň ägirt uly detektory hökmünde ulanmak pikirini

esasy öňe sürenleriň biri bolup, soňlugy bilen «IceCube» observatoriýasynyň döredilmegine ýolbaşçylyk etdi.

7-nji oktyabrda Stokgolmda himiýa boýunça Nobel baýragy «Assimetrik organiki sintezde çyzyksyz täsirleri we awtokatalizi açandyklary üçin» fransýaly Anri Kagan we ýaponiýaly Kenso Soaýa berildi. Bu alymlar janly tebigatyň himiki assimetriýasynyň nähili ýüze çykandygyny baradaçy sowala jogap bermegi başadýar. Uzak wagtyň dowamynda adaty himiki reaksiýalarda bir zomeriň beýlekisinden artykmaçlygyny almak mümkin däl diýip hasaplanýardy, emma alymlaryň barlaýlary bu ýagdaýy inkär etdi.

Şeýle-de Nobel baýragynyň eýeleriniň açyşy himiklere sintez prosesini gerekli ugra gönükdirip, diňe peýdaly molekula görmüşini almaga we howply «goşa» görnüşleriň döremegini aradan aýyrmaga mümkinçilik berýär. Bu bolsa derman önümçiligini üçin örän möhümdir.

8-nji oktyabrda 2026-njy ýylyň edebiyat boýunça Nobel baýragy kanadaly 76 ýaşly ýazyjy we şaýr zenan Enn Karsona «Nusgawy däpler bilen erkin hem-de döredijilikli gatnaşyk saklap, häzirki zaman edebiyatynda täze formalary döreden batyrgaý we täzeçil çemeleşmeleri üçin» berildi.

Enn Karson bütün döredijiliginiň dowamynda gogsy ýazmagy terjimeçilik we uniwersitetlerde mugallymçylyk işi bilen utgaşdyrdy. Onuň edebi döredijiliginde iki sany esasy güýç birleşýär. Olaryň biri filologlaryň sözləri jikme-jik öwrenmek islegi bolsa, beýlekisi şahyryň täze manylary we düşüňjeleri ýüze çykarmak meýlidir. Ol her bir işinde sözleriň asyl manynsyny we dörän kökünü hemişe başlangyç nokat edip saýlap alýar.

Şu gün – 9-njy oktyabrda Osloda parahatçylyk, 12-nji oktyabrda bolsa, 1968-nji ýylda Şwesiýanyň Döwlet banky tarapyndan Alfred Nobeliň hatyrasyna döredilen ykdysadyýet boýunça baýragyň eýesi mälim edilir. Däp boýunça Nobel baýraklary 10-njy dekabarda Alfred Nobeliň aradan çykan günü gowşurylýar.

BMG täze sepgitde

► BMG-niň Howpsuzlyk geňeşiniň agzalary guramanyň indiki Baş sekretary wezipesine dalaşgär boýunça umumy pikir e gelip bilmediler. Bu barada «The New York Times»

neşirine diplomatik çesmeler mälim etdiler. Maglumatlara görä, Howpsuzlyk geňeşiniň agzalarynyň belli bir netijä gelip bil-mändikleri sebäpli, Baş sekretar wezipesine

dalaşgärleriň arasynda anyk öňdebaryjy häzirlükçe ýüze çykmadyr.

Çiliniň ozalky Prezidenti Mişel Baçelet 20-nji sentýabrda BMG-niň Baş sekretary wezipesine saýlanmak ugrundaky kampaniýasyny bes edýändigini mälim etdi. Bu beýanat BMG-de 18-nji sentýabrda geçirilen ses berişligiň netijeleri mälim edildenden soň belli boldy. Şol netijelere görä, BMG-niň Baş sekretary wezipesi ugrundaky bäsleşikde baş zenan we üç erkek dalaşgär galýar.

BMG-niň Tertipnamasyna laýyklykda, Howpsuzlyk geňeşi Baş sekretar wezipesine dalaşgärlik boýunça Baş Assambleýa teklipl hödürleýär. Baş Assambleýa bolsa deňişli kararnama esasynda baş ýyllary möhlet bilen saýlanýan Baş sekretary wezipä belleýär.

Yeri gelende belläp geçsek, BMG-niň häzirki Baş sekretary Antoniu Guterrişiň ygtyýarlyk möhleti şu ýylyň 31-nji dekabrynda tamamlanýar.

DÜNYÄNIŇ IŇ BEÝİK ÝEL TURBINASY

► Gündogar Germaniýanyň Lusatiýa sebitindäki Klettüw şäherçesinde Eyfel diňinden hem beýik, ýagny boýy 365 metr bolan dünýäde iň belent ýel turbinasynyň gurluşygy alnyp barylýar. Öňler kömür känleri bolan we tebigata zeper ýetirilen bu sebitde häzirki wagtda klimat çökgünlüğine garşy arassa energiýa çeşmelerine geçmek boýunça giň möçberli işler amala aşyrylýar.

GICON kompaniýasynyň ýolbaşçysy Ýohen Grosmanyň bellemegine görä, Yerdən näçe ýokary çykylsa, ýel sonça-da güýçli hem durnukly bolýar. Beýikligi, takmynan, 160 metrden hem geçýän bu desgalar adaty turbinalara garanynda, iki esse köp energiýa öndürmäge ukyplydyr. Kompaniýa geljekde ýel parklaryny «ilki gatlý» ulgama geçirmegi we şol bir meýdanda energiýa öndürilijligi üç esse art-

dyrmagy göz önünde tutulýar.

Şu ýylyň güzünde işe girizilmegi meýilleşdirilýän bu taslama laýyklykda, GICON 2030-njy ýyllaryň başyna çenli 100 sany beýik ýel turbinasyny, soňra bolsa olaryň sanyny 1000-e ýetirmegi maksat edinýär. Diňe bir Germaniýada däl, eýsem, Afrikada we Aziýada hem uly gyzyklanma döredýän bu täzeçil tehnologiýa halkara derejede ägirt uly mümkinçilige eýedir.

ITALIÝANYŇ TARYHY ŞÄHERI

Miladydan öňki VI-V müňýyllyklara degişli Sirmione Italiýanyň taryhy şäheri hasaplanýar. Italiýanyň demirgazygynda, Lombardiýa welaýatynda, Garda kölüniň aşaky böleginde ýerleşýän bu şäheriň tutýan meýdany bary-ýogy 33 inedördül kilometre deň. Sirda ýarym adasynyň aýagujynda ýerleşýän Sirmione owadan baglar, dynç alyş kenarlary, galalar bilen örtülipdir. Italiýanyň syýahatçylyk babatda ösen ýerleriniň biri bolan taryhy şäheriň 8 müňden gowrak ilaty bar. Garda kölüniň göm-gök suwuna öwşün atýan Sirmione günorta tarapa uzalyp, uzyn we dar zolagy emele getirýär.

Orta asyrlara degişli şähre barmak üçin pyýada köprüsinden geçmeli. Sebäbi taryhy şähre ulag serişdeleri goýberilmeýär. Girelgedäki awtoduralgada ulagyňy goýup, şähre diňe pyýada gezelenç etmäge rugsat berilýär. Şäherde ilkinji göze ilýän ýer Skaligero galasydyr. Galadan uzajýan dar köçeler şäheriň demirgazyk çetindäki Ýamaýka kenaryna we gadymy Rim willasyna eltýär. Şäheriň demirgazyk kenary baglar bilen örtülüp, owadan görnüşi emele getirýär. Şäheriň gadymy galalaryna gezelenç edip, daşly darajyk köçelerde aýlanyp, suwuň içindäki şäheriň owadanlygyny synlap bolýar.

Sirmionede gezelenç etmeli esasy ýerleriň biri Skaligero galasydyr. XIV asyra degişli bolan Skaligero Italiýanyň iň gadymy galalarynyň biridir. Werona hökümdary tarapyndan gurlan bu galada iň soňky gezek 2018-nji ýylda dikeldiş işleri geçirildi. Galanyň diwarlary ýüremek üçin niýetlenen bolup, 146 basgançakly diňlere çykyş şäheriň ajaýup görnüşini synlap bolýar.

Skelligero galasynyň esasy aýratynlygy gämiler üçin niýetlenen galanyň, ýagny daşyna beýik diwar örülen, üsti açyk portuň bolmagydyr.

Şäher merkezi dar köçelerden emele gelen labirinte meňzeýär. Bu ýerde kafeler, dükanlar we kiçiräk myhmanhanalar bar. Şäher merkezinden geçmek üçin 1 sagat töweregi wagt gerek. Bu ýerdäki iň gowy güýmenjeleriň biri şäheri suwuň içinden syntamakdyr. Esasan hem, agşam çagy 1 sagat töweregi dowam edýän gaýyklyk gezelençler syýahatçylarda ýatdan çykmajak duýgulary döredýär. Çüňşe ýaly durý suwly Garda kölünde gaýyklyk gezelenç etmek arkaly şäheri daşyndan synlap bolýar.

Sirmio ýarym adasynyň demirgazyk burnuna Ýamaýka kenary diýilýär. Bu kenar giň we tekiz gaýalardan düzülip, agaçlar bilen örtülen gözelligi emele getirýär. Kenarda dynç almak üçin oturgyçlar we stollar bolup, kiçiräk restoranlar hem bar. Bu kenar Italiýa barýan syýahatçylaryň iň gelim-gidimli ýerleriniň biridir.

2 gektar meýdany eýeleýän Rim mülki hem şäheriň taryhy merkezleriniň biri hasaplanýar. Arheologik ýadygärlige aýlanmak üçin 1 sagada golaý wagt gerek. Ýamaýka kenaryndan uzakda bolmadyk Rim willasynda gadymy ügler, üzüňçilik meýdanlary we baglar ýerleşýär. Dünýäniň iň gowy syýahatçylyk merkezle-

riniň biri bolan Sirmione ýyly suwly hammamlaryň mekanydyr. Bejeriş aýratynlyklary bolan bu hammamlarda sulfata baý ýerasty çeşme suwy peýdalanylýar. Bu ýerde birnäçe myhmanhana, howuzdyr bug wannalary hem bar. Maglumatlara görä, Italiýanyň taryhy şäherine her ýyl 1,3 million syýahatçy barýar.

Tebigy täsinlik

KANADANYŇ MOREÝN KÖLI

Kanadanyň Alberta welaýatynyň Leýk Luiz obasynydan 14 kilometr uzaklykdaky Banf milli seýilgähiniň çäginde ýerleşýän Moreýn köli dünýäniň täsin ýerleriniň biri hasaplanýar. Garlyklaryň we buzluklaryň eremeginden dolýan bu köl «On depäniň jülgesi» (Valley of the Ten Peaks) diýlip atlandyrylýan ýerde ýerleşýär. Deňiz derejesinden 1884 metr beýiklikdäki köliň tutýan meýdany 50 gektara barabar.

Ýyly aýynda bol suwly bolýan dag köli mawy reňkde öwşün atýar. Bu üýtgeşik reňk tomus aýlarynda buzluklardan köle yzygiderli akyp gaýdýan gaýa çökgündileriniň Gün şöhlesine ýalpyldamagy netijesinde döreýär. Alymlaryň bellemegine görä, Moreýn köli tebigy hadysalaryň netijesinde emele gelipdir. Banf milli seýilgähiniň hünärmenleri tarapyndan berk gözegçilikde saklanýan bu köle diňe jemgyýetçilik awtobuslary we ulaglary arkaly baryp bolýar. Kanada barýan syýahatçylaryň ulý gyzyklanma bildirýän kölünde gaýykly gezelençler guralýar. Köliň kenaryndaky ýodada (Rockpile Trail) pyýada ýöräp, dag tebigatyny ýakýndan synlap bolýar. Dag depelerinden köle tarap açylýan owadan giňişlik – bir tarapy tokaý, beýleki tarapy üsti garly dag gerişleri bilen gurşalan mawy köl Kanadada iň köp surata düşülýän ýerleriň biridir. Edil ertekilerdäki ýaly duýgularyň başdan geçirmäge mümkinçilik berýän Moreýn kölüne oktyabr aýynyň ortalaryna çenli syýahat etmäge rugsat berilýär. Durudygyna garamazdan, Moreýn kölüniň suwy içmäge ýaramly hasaplanmaýar.

KOREÝLERIŇ GÖZELLIK SYRY NÄMEDE?!

Deri ideginde öňdebaryjy halklaryň biri hasaplanýan koreýleriň gözelligi syry mälil edildi. Yüzdäki gara nokatlar we ulalan öýjükler millionlarça adam üçin deri idegi meselesinde kynçylyk döredýär. Şeýle-de bolsa, sosial torlarda giňden ýaýran we ulý meşhurlyk gazanan «ýag ýagy eredýär» atly fiddi usulynda bu meselä ylmy taýdan çemeleşmek bilen täze çözgüt hödürleýär.

Deri ideginde tötänleýin işlenip düzülen we çalt ýaýran bu usul aslynda, himiýa bilen deriniň tebigy gurluşynyň arasyndaky ajaýyp sazlaşyga esaslanýar. Ýüzdäki hapany we artykmaç ýagy fiziki güýç ulanmazdan arassalamaga ýardam edýän fiddi usuly derä zyýan ýetirmeýär. Geliň, koreýleriň gözelligi syry bilen ýakyndan tanşalyň!

Koreýleriň 3 tapgyrly fiddi usulyny ulanmak arkaly ýüzüňdäki gara nokatlary we öýjükleriň arasynda toplanan ha-

pany aňsatlyk bilen aýryp bolýar.

Birinji tapgyr salisil turşusy diýlip atlandyrylýan BHA (beta gidroksi turşusy) ulanmagy öz içine alýar. Bu ergin ýüzdä-

ki gara nokatlara çalnanandan soň, 20-25 minut töweregi garaşmaly. Bu aralykda turşulyk deridäki gözeneklere aralaşyp, gatlylaşan ýag çökgündilerini, öli öýjükleri we makiýaž galyndylaryny dargadyp başlaýar. Hapalary dolý eredenden soňra, ýüze çalnan BHA kislotasý ýu-

walmazdan, ikinji tapgyra geçilýär.

Bölekler bölünen ýaglary we hapalary magnit ýaly çekip çykarmak üçin toýun palçyk ulanylýar. Yüzüne ýukajyk

edip toýun palçyk çalmaly we guraýança garaşmaly. 10-15 minut garaşylandan soň, guran palçygy aýrmak üçin ýüzüňi ýyly suw bilen ýuwmaly. Bu tapgyrda öýjüklerdäki hapalaryň ulý bölegi deriniň ýokarky gatlagyna çykýar.

Üçünji tapgyrda arassaçylyk işi ýag bi-

len ýerine ýetirilýär. Yüzüňi ýuwp, dolý guradandan soň, köp mukdarda arassalaýjy ýag (gidrofil ýag) çalynýar we 15 minut goýulýar. Bu ýerde «ýag ýagy eredýär» diýen usul işe girýär we öýjükleriň ýüzüne çykan ýag mazelini dolý boşadýar. Garaşylýan wagt geçenden soň, ýagny ýag ýüzüne siňenden soň, gara nokatly öýjükler barmaklaryň ujy bilen 2-3 minutap ýumşak massaž edilýär. Yüzüňi myssalary owkalanýan wagty kiçiklik hapa bölejikleriniň ýag bilen ýapşyp çykýandygyny duýmak bolýar. Soňra hapany we ýagy aýrmak üçin ýüzüňi mazaly ýuwmaly hem-de ýumşak mata süpürgiç bilen süpürmeli.

Fiddi usulynda sabyn, krem ýaly himiki serişdeleri ulanmak maslahat berilmeýär. Oňaýly netije berýändigine garamazdan, bu usuly her gün ulanmak deriňe zyýan ýetirip biler. Hünärmenler koreýleriň bu usulyny hepdede bir gezek ýa-da her on baş günden bir gezek ulanmagy maslahat berýärler.

BÜTINDÜNYÄ ÝUMURTGA GÜNI

Her ýylyň oktyabr aýynyň ikinji anna gününde Bütindünýä ýumurtga günü belenilip geçilýär. Her ýyl bu sene mynasybetli Halkara Yumurtga Komissiyasy jemgyýeti (IEC) saglyk bilen bagly maslahatlary, aspeççilik festiwallaryny we dürli çäreleri gurýar. Guş ýumurtgasyny öndürýän fermalaryň we kompaniýalaryň nahar taýýarlanylş usullarynyň kitapçalary çap edilýär we ýumurtga baradaky maglumatlary öz içine alyan metbugat habarlary ýaýradylýar. Şeýle hem ýumurtgany mahabat edýän köýnekçiler öndürilýär, saz festiwallary we ýumurtgadan taýýarlanan tagamlaryň sergisi guralýar. Hünärmenleriň özara pikir alyşmalary we maslahatlary geçirilip, dünýäde iň köp sarp edilýän azyk iýmilleriniň biri bolan ýumurtganyň saglyga täsiri barada geçirilen täze barlaglaryň netijeleri beýan edilýär. Bu halkara çäre 1996-njy ýyldan bäri her ýylda Awstraliýa, Kanada, Hytaý, Daniýa, Hindistan, Latwiýa, Meksika, Täze Zelandiýa, Polşa, Portugaliýa, Günorta Afrika we ABŞ ýaly köp ýurtda geçirilýär.

«Tebigatyň kämil gaplamasy» diýilýän ýumurtga peýdaly maddalaryň köpüsini özünde jemleýän iýmilleriň biridir. Ak ýada goňur gabykly bu iýmitlede belok, demir, kalsiý, kaliý, folat, sink, D witamini we karotinoidler saklanýar. Yumurtganyň düzüminde bedeniň kesellere garşy göreşmek ukýbyny güýçlendirýän antioksidantlar hem bar.

Adamlaryň aglaba böleginiň ýumurtgany ulý höwes bilen iýmeginiň sebäbi diňe onuň düzümindäki peýdaly maddalar bilen bagly däl. Yumurtganyň köpçülikleýin iýilmeginiň ýene bir sebäbi, onuň dürli usullar bilen tiz taýýarlanmagydyr. Yumurtgany az salymda gaýnadyp, gök önümler bilen gowrup ýa-da heýgenek taýýarlap bolýar.

Yumurtga bedeniň alyş-çalşygyny işjeňleşdirmäge we uzak wagtlap dok saklanmaga ýardam edýär. Beloga baý

bu iýmitle «gowy häsiýetli holesteriniň» derejesini ýokarlandyryar. Yumurtganyň sarýsynda Omega 3 ýag kislotasý bolup, göz keselleriniň käbir görnüşiniň tö-

wekgelçiligini azaltmaga kömek edýär. Hünärmenler stressi azaltmaga we ukýny gowulandyrmakda ýumurtganyň örän peýdalydygyny belleýärler.

Ertirlik ýa-da güňortanlyk naharynda ýumurtga iýmek güňüňi işjeň geçirmäge ýardam edýär. Bahasynyň amatlydygyny we elýeterlidigi sebäpli dünýäde bu iýmitle bolan isleg günsaýyn artýar. Dünýäde her gün 4 millarda golaý ýumurtga iýilýär. Bu her ýyl dünýäde 1,5 trillion ýumurtga sarp edilýär diýmegi aňladýar. Towuk ýumurtgasy iň köp sarp edilýän ýumurtga görnüşi bolup, ördek, bedene we gaz ýaly guşlaryň hem ýumurtgasy iýilýär. Günorta Afrika we Ýewropa ýurtlarynyň käbirinde bolsa hindi towugynyň hem-de düýeguşuň ýumurtgasy has ýör-günli hasaplanýar.

Iň peýdaly miwe

Dünýäde miwäniň 2 müňden gowrak görnüşiniň ösdürilip ýetishdirilýär. Witaminlere we minerallara baý miweler saglygy berkitmek bilen bir hatarda, möwsümleýin keselleriň we nähoşluklaryň önüni almaga ýardam edýär. Adamlaryň käbiri alma, pyrtýkal, banan ýaly miweleri halaýan bolsa, köpler awokadony miweleriniň nagbaşysy hasaplaýarlar.

«Amerikan armydy» hökmünde tanalýan awokadony islendik möwsümde iýip bolýar. Düzümünde ýokary mukdarda ýag, sügüm, kaliý, antioksidantlar we C, E we B witaminler toplumy saklanýan bu miwe kadaly iýmittenmekde möhüm orny eýeleýär. Hoz bilen gaýmagyň bilelikdäki tagamyna meňzeş ýumşak miwe tertigine iýilmek bilen bir hatarda, süggi we duzly tagamlara goşulýar. İçinde ullakan süýri şanigi bolan ýaşyl miwäni işdäçarlara goşsaň, has-da tagamly bolýar.

Awokadony uzygiderli we kadaly iýmek üürek-damar, iýmitle şindiri ulgamyna hem-de deri idegine oňaýly täsir edýär. Mundan başga-da, tropik miwe agramy kadaly derejede saklamaga, gürji gowulandyrmaga ýardam edýär.

● Awokadonyň düzüminde holesteriniň (lipoprotein) derejesini peseltmäge ýardam edýän ýag kislotalary saklanýar. Bu kislota üürek-damar ulgamynyň gan aýlanşygyny kadalaşdyrmaga hem ýardam edýär. Miwäniň düzümindäki kaliý ýokary gan basyşyny peseldip, kadaly derejede saklanmagyna goşant goşýar. Hünärmenleriň pikiriňe görä, awokadonyň düzümindäki ýaglar üürek-damar keselleriniň töwekgelçiligini birnäçe esse azaldýar.

● Tropik miwe bedeniň iýmitle alyş-çalşygyny çaltlandyrmaga oňaýly täsir edýär. Gündelik iýmitle sanawyna awokadony goşmak arkaly asgazan agyrsygynyň we içgatamanyň önüni alyp bolýar.

● Hünärmenler semizlikden ejir çekýän adamlara awokado iýmegi maslahat berýärler. Miwedäki ýag we sügüm utgaşmasy adama uzak wagtlap energiýa berip, artykmaç iýmittenmekden saklanmaga ýardam edýär. Aşa semiz adamlar miwäni gök önümler bilen bilelikde ber-hiz hökmünde hem iýýärler.

● Awokadoda deridäki öýjükleriň erkin radikallaryny zyýanly täsirinden goraýan E witamini we güýçli antioksidantlar bar. Bu maddalar deriniň çyglylygyny goldaýar we has

sagdyn hem-de ýaş görünmegine goşant goşýar. Mundan başga-da deriniň garramagyňyň önüni almaga ýardam edýär.

● Miwäniň düzümindäki E witamini, lutein we zeaksantini atly antioksidantlar gözi zyýanly daşky täsirlerden gorap, görşi gowulandyrmaga hem-de göz keselleriniň önüni almaga kömek edýär. Awokadony dilimläp gözüň töwereginde goýup ýatmak ýa-da miwäni blenderden geçirip, gabaklaryňa çalmak hem gözüň ýadawlygyny we gijilewüginu aýjyrmaga oňaýly täsir edýär. Mundan başga-da, awokado süňk we bogun agyrylaryň önüni almaga, süňkleriň kadaly ösmegine ýardam edýär.

NIREDE ÖSDÜRILIP ÝETISHDIRILÝÄR?

Ata Watany Merkezi Amerika hasaplanýan awokado (Persea americana) tropik sebitterde we Ortaýer deňiziniň kenarларында ösdürilip ýetishdirilýär. Boýy 20 metre çenli ýetýän bu agaç Gün şöhlesiniň köp düşýän ýerinde, ýagny ussý howada ösýär. 1 metr çuňlukda ýumşak top-raga ekitlýän awokado hem edil beýleki miweli agaçlar ýaly 3 ýyldan soň hasyl berýär.

Awokadonyň iň köp ekitlýän ýurdu Meksika hasaplanýar. Ondan soňra Kolumbiýa, Dominikan Respublikasy, Peru, Indoneziýa we Braziliýa ýaly döwletler gelýär. Awokadony sitrus agaçlary ýaly otag şertlerinde ösdürip ýetishdirip bolmaly.

ASGYRMAK nädip ýüze çykýar?

Asgyrmak burundaky damarlaryň gyjynmagy netijesinde ýüze çykýar. Adatça, asgyrmak biygtyýar ýagdaýda bolup geçýär. Asgyrmazdan ozal burundaky damarlar beýnä habar ýollaýar. Şonuň netijesinde beýnimiz kelledäki we boýundaky ses damarlaryny birden dartýar. Soňra bolsa içimizden batly howa gelip asgyrýarys. Şeýle ýagdaýda burundaky tozan bölejikleri we adam asgyrýp goýberýär. Şol sebäpli asgyran wagtymyz elýaglyk bilen agzymyzy ýapmagy unutmaly däl. Yöne agzymyzy dolý ýapyp asgyrmak hem saglyk üçin zyýanlydyr. İçimizden gelýän howany dolulygyna daşary çykarmaly.

Alymlar ýagtylyga ýa-da yssy ýere çykylanda asgyrmagyň göz bilen baglydygyny belleýärler. Adamyň gözünüň bäbenegi ýagty ýere çykanda kiçelýär. Bu ýagdaýda göze iň ýakyn bolan burundaky damarlar gyjynýar we adam asgyrýp goýberýär. Geçirilen barlaglarda adamlaryň 15-25 göteriminiň Güne çykanda yzly-yzyna 4-5 gezek asgyrýandygy ýüze çykarlypdyr.

Alymlar asgyrmagyň hiç hili zyýanynyň ýokdugyny belleýärler. Howadaky haýsydyr bir tozan bölejigi, güllerini ysy, deriň wagtyň salkyn şemalyň çalmagy ýa-da sowuk howa hem asgyrmaga sebäp bolýar. Şeýle hem alymlar asgyran wagtyň gözüň ýumulyandygyny, ony açyk tutmagyň mümkin dälidigini belleýärler. Köp adam asgyrýan wagty ýüregiň önün gysga wagtyk durýandygyna ynanýar. Emma mawlag dogry dälidigi belenilýär. Adam asgyran wagty burnundan çykan damjalar sagatda 160 kilometr tizlik bilen hereket edýär.

BÜTINDÜNYÄ OSMINOĞ GÜNI

Her ýulyň 8-nji oktýabrynda Bütindün-
jä osminog güni belenilip geçilýär.
Yer ýüzündäki iň täsin jandartaryň biri
bolan osminog ummanlarda 300 million ýyl-
dan gowrak wagt bäri ýaşaýar. Osminog özü-
niň daşky görnüşini bilen köpleri haýrana goý-
ýar. Sebäbi dünýäde osminoga meňzeş başga
janyň-jandar gabat gelmeýär.

Suwasty dünýäniň iň çydamly ýaşaýjysy
hasaplanýan osminog çäýe beden gurluşy-
na eýedir. Deňizlerde ýaşaýan bu sekiz aýak-
ly jandaryň üç ýüreginiň bolmagy hemmeleri
haýran galdyrýar. Ýörite gan aýlanşy ulgamy
bolan osminog oňurgasyzlar toparyna degiş-
lidir. Osminoglar suwuň aşagynda dem alýan-
dygy sebäpli gürekliriniň hersi bir işi (kislorody
özleşdirmek, kislorody içki beden agzalaryna
çalt paýlamak we gan aýlanşyyny üpjün et-
mek) ýerine ýetirýär. Alymlaryň bellemegine
görä, bu jandaryň ganý gök reňkde bolýar.

Ullakan gözli bu jandaryň özboluşly aýra-
tynlygynyň ýene biri-de dokuz saný beýni-
siniň bolmagydyr. Biri merkezi beýni bolup,
sekizisi aýaklarynyň ujunda ýerleşýär. Bu jan-
dar hem edil hameton ýaly 30 millisekundyň
içinde derisiniň reňkini we gurluşyny üýtgedip
bilýär. Osminoglar biýnjaluk bolanda öz aýak-
laryny iýip bilýär. Diňe duzly suwda ýaşap bil-
ýän osminog mollýuskalar, leňňeç şekilliler
we kiçikji osminoglar bilen iýmittenýär. Köpel-
ýän möwsüminde 400 müňe çenli ýumurtga
goýýan bu jandartar 5 ýyla çenli ýaşaýar.

Dünýädäki iň akyllý jandartaryň biri bolan os-
minoglar süňk gurluşynyň we gorag gabygynyň
ýokdugy sebäpli, darajyk ýerden geçip ýa-da ag-
zy gapakly gaby açyp, gaçyp bilýär. Rezin ýaly
süňüp duran osminogynyň beýnisinde we aýak-

larynda 500 million neýron bar. Osminogynyň kä-
bir görnüşü ýalpak suwda ýaşaýan bolsa, köpüsi
ummanyň 4 kilometrdan gowrak çuňlugynda
duş gelýär. Sekiz aýakly jandar gysga aralyga
sagatda 40 kilometr tizlikde ýüzüp bilýär. Hä-
zirkî wagta çenli hasaba alnan iň ulý osminogyny
agramy 70 kilograama barabar.

Bütindünjä osminog güni mynasybetli köp
sanly haýwanat baglarynda, suw seýiltgähle-
rinde we deňiz goraghanalarynda bu jandar
barada maglumatlar berlip, gyzykly çäreler
guralýar. Osminoglar barada BBC-niň «Yer-
de ýaşaýan özge beýniler» (The Alien Brains
Living on Earth) atly makalasynda, şeýle
hem Roland Anderson we beýlekiler tarapyň-
dan ýazylan «Osminog: ummantaryň akyllý
oňurgasyz jandary» (Octopus: The Ocean's
Intelligent Invertebrate), Ketrin Harmon Ku-
ražynyň «Osminog: Deňizdäki iň syrly jandar»
(Octopus: The Most Mysterious Creature in
the Sea), Keýren Wollsuň «Ýumşak ägirt os-
minog» (Gentle Giant Octopus), Patrisiýa Lau-
beriniň «Osminog haýran galdyryjy jandar» (An
Octopus Is Amazing) atly kitaplarynda ijkme-
jik gürrüň berilýär.

Nahar bişirýän adam	Nemes egin- eşik brendi «... Boss»				Ölçeğ birliğı	Ýyrtýjy balyk		Daşary ýurt gyz ady	
		Sportuň bir görnüşü		Kilogramyň münden bir bölge					
	Rumyn awtoulag kompa- niýasy	Boý, syrta		Müşk, anbar		Saz eseri, owaz		Türkiýäniň bir şäheri	
	Gylýala salynýan esbap					Geplap bilmeýän			
			Kükrek boşlugy Aýdym-saz adalgasy						
	Oýmak ýagdaýy				Agaç deş- mek üçin ulanýlyan ujy ýiti gural	Dişniň daşyny ört- ýän syrça		Tor şekilli we dury mata	
Gyz ady	Boýy pes we usti tekiz bolan		Gadymy arap ölçeğ birliğı						
			Monarhiýni ormuna wagtlaryň dolandyryjy		Ägälik, awauby Iri we ýasy diş				
Suwda aňsat ereýän dag jynsy	Ýola düşmek, bir ýana gitmek							Ýyl hasaby- nyň başla- nan wagty	
				«Çay» sözünün inlisçesi					
			Koreýa Respublikasynyň awtoulag kompaniýasy			Zyýan, zeper	Deniz jandary	Müçe hasabynda onuný ýyňny ady	
				Jübüt san	Yünden edi- len zatlara düşýän mojejik				
Tüýs yürekden soýýan kişi	Ynamly, ygtybarly	Leb			Içki duýgy- ny aňlatmak üçin ula- nylyan söz			Giň meýdan tutýan suw	
					Uly tebigy beyiklik				
Resmina- manyň aşratyn punktlyary	Daşary ýurt adam ady	Kot- d'iwuarly futbolçy Diýde ...					Türk aktýory... Horozogly	Halk döredijiligi	
				Örküçli jandar					
Nahar bi- şirýän agzy gapakly gap	Bir zadynyň ýüzüniň ters tarapy				Yurdumyz- da bir derýa		Aýralykda bolan, üzne	Suw, akaba	
			Yz tarap	Russiyada bir derýa		«... kesbi — ogla halala» (nakyl)			
Italiýanyň kommun şäheri	Dagynyň kert yeri								
					Harydnyň özboluşly ady, nyşany				
Sesiň häsiýetli öwüşgini	Ogla ady								«Howa» sözünün inlisçesi

35-nji SKANWORD

Tebigatyň sary dona büren-
megi ýapragyň düzümindä-
ki hlorofil atly madda bilen
baglydyr. Hlorofil ýagtylygy özü-
ne siňdirip, ýapraklaryň reňkli
görnümegini üpjün edýär. Güňz
paslynda Günden gelýän söhläniň
peselmegi bilen hlorofilniň möçberi
hem azalýar. Ýaşyl reňki öndür-
mek üçin ýagtylyk ýetmeýär. Şol
sebäpli hlorofiller açyk reňkleri
— sary, çalymtyl, gyzgyt reňkleri
öndürüp başlaýarlar. Güňz pasly-
nda ýapraklaryň «reňklenmegi»
diňe bir agajyň görnüşine bagly
bolman, eýsem, howanyň gyz-
gynlyk derejesine, ýagtylygyň
düşüşine we topragyň cygyllygý-
na hem baglydyr. Şonuň üçin şol
bir agajyň ýapragy her ýyl dürli
reňkde üýtgap biler. Käbir aga-
laryň ýapragy bolsa gyzaryr. Mysal
üçin, Demirgazyk Ameri-
kada has köp gabat gelýän klyón
tokaýlary güňz paslynda owadan
gyzyl tebigaty emele getirýär.

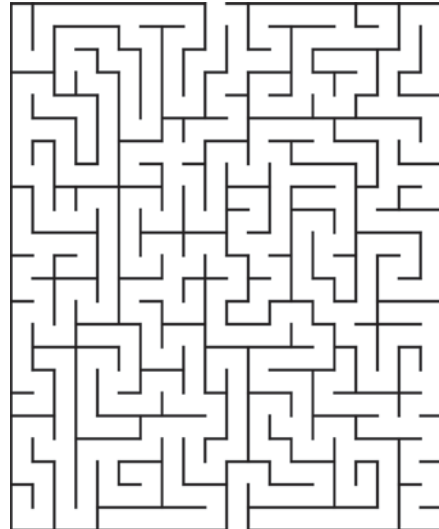
AGAÇLAR NÄME ÜÇIN ÝAPRAGYNY DÖKÝÄR?

Güňz paslynyň gelmegi bilen
agaçlar köp mukdarda suw ýitirýär-
ler. Agaçlar gysga uka gidýändigini
sebäpli özüne gerekli yzgary alyp
bilmeýär. Gyşdan öň agaçlaryň ag-
laba böleginiň ýapraklary düşýär.
Ýapragyň tänen ýeri bolsa, mum
gatlagy bilen örtülýär. Bu agaçlaryň
sowukdan özüni goramagyň bir
görnüşidir. Suw damjalarynyň so-
wukda giňelýändigini sebäpli, ýapa-
ranyň öýjükleri ýarylýar we fotosintez
üçin peýdasyz bolýar. Suwy ýapra-
ga eltýän öýjükler ýapylýar hem-de
ýapragyň sapajygy bilen ony sak-
laýan şahanyň arasynda boş gat-
lak (abssiýa) ösüp başlaýar. Abs-
siýa ýapraklaryň gezekli-gezegine
«kesilip», ýere gaçmagyna hyzmat
edýär. Ýuwaşjadan gaýyp düşýän
ýapraklaryň emele getirýän owa-
dan peýzažy güňz paslyna mahsus
hadysalaryň biridir.

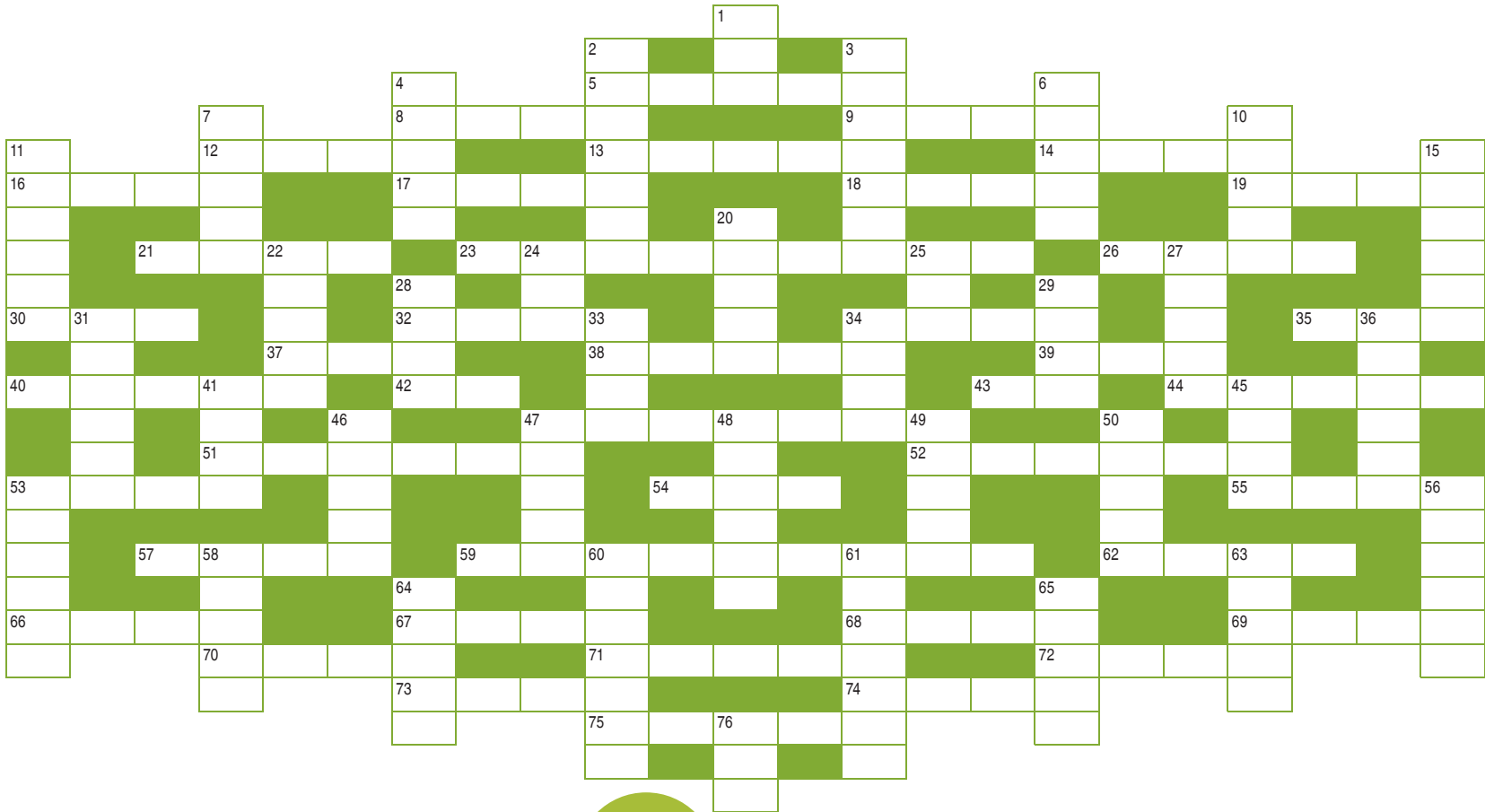
10 tapawudy tapyň!

Labirint

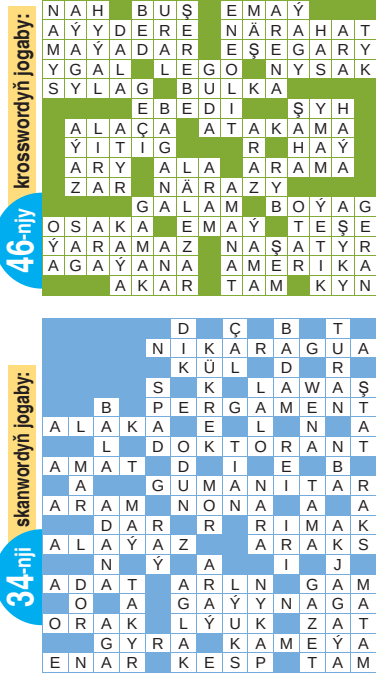
Gyzgylly pursat

● **DIKLIGINE:** 1. Sözlemiň baş agzasy. 2. Ermenis-
tanyň paýtagty. 3. «Güç ... emel bar» (Paýhas çesme-
si). 4. Rezin aýakgap. 6. Aýlaryň biri. 7. Çöllüklerdeki
we ýarym çöllüklerdeki toýunsow, tekiz düzlüktir.
10. Maldarçylyk bilen meşgullanýan ilat. 11. Ogla ady. 15. Bag ösdürip ütiş-
dirýän adam. 20. Yeriň ýokarsynda görnüşiniň gümmez görnüşli giňişlik.
22. Gemrji jandar. 24. Kakaň ejesi. 25. Suwag üçin ýörite edilen palçyk.
27. Keşdelenip nagyşlanyp bejerilen ýerli başatgýç. 28. Haýwanlaryň soý-
lup alnan hamy. 29. Naruň süýji görnüşü. 31. Gulaga dakylýan bezeg şaý-
sepi, gulakhalka. 33. Yüpek gurçugynyň önümi. 34. Bir zady, işi ýerine ýetir-
mek üçin gerek bolan başarnyk. 36. Ak, gara ýünden örülen ýüp. 41. Yabyň,
derganyň suwunyň bölünip ikinji bir ýere akdyrylýan ýeri. 45. Azyk önümi.

47-nji KROSSWORD

46. Malýň but ýa-da got süňküniň bişirilen bölge. 47. Ýewropanyň pul
birliğı. 48. Bir bentde gutarnykly many aňladýan dört setirli goşgy. 49. Oguz
hanyň ikinji oglunyň ady. 50. Gymmatbaha daş. 53. Gysga aýakly suw guşy.
56. Agaç deşmek, köwmek üçin ulanylýan ussaçylyk enjamy. 58. Zäherli
we zähersiz süýreniji. 60. Tutýan meýdany boýunça iň ulý döwlet. 61. Ýur-
dumyzda täze gurlan «akylly» şäher. 63. Ene kegiç. 64. Gelin edinmek mak-
sady bilen söz aýtmaga üçin iberilýän adam, sözäddiýy. 65. Goşunyň kiçi
harby gullukçysy. 76. Haly önümleriniň ýüzüne salýnan esasy nagys.
● **KESELIGINE:** 5. Çagalar edaralarynda çagalara gözegçilik etmek
bilen meşgullanýan gelin-gyz. 8. Nurbatlary towlamak üçin enjam. 9. Ekin ekil-
män ýatan boz ýer. 12. Aziýada bir deňiz. 13. Edep, terbiýe (köne söz). 14. Ru-
hanlaryň geýýän dony. 16. Zäherli gural. 17. Aýry-aýry derslere bagyşlanan
sapak. 18. Bugçy (köne söz). 19. «Özüňe ... görmedigiňi, özüňe göre-
me» (nakyl). 21. Aziýada bir döwlet. 23. Günorta Amerikada bir döwlet.
26. Suwly ýap. 30. Frontnyň yz tarapy. 32. Edep-ekram, terbiýe.
34. Atyň kellesine geýdirilýän agyzzyrklyk, uzyn goşa gaýuş bagly es-
bap. 35. Bugdaý unundan taýýartýan önüm. 37. Okamak, tälim almak
netijesinde öwrenilýän hünär. 38. Kyn, agyr, çylşyrymly. 39. Ark, ýeň-
se. 40. Dessanyň gürrüň görnüşli bölge. 42. Yüňden, pamukdan üpplük
egirmek üçin ýokarsy dilik gözli ýönekeýje gural. 43. Birinde galan öç.
44. Hezzet, hormat, sylag (köne söz). 47. Yklymlaryň biri. 51. Belli türk-
men şahyry. 52. Yurdumyzda bir telegajlyk. 53. «Yüz hünäri ... bilenden
bir hünäri doly bil» (nakyl). 54. Daňhançylyk, maldarçylyk bilen meşgul-
lanýan ilatly ýer. 55. Köne mata bölge. 57. Yüz görnüşli esbap.
59. Ösümlikleri we haýwanlary gorap saklamak hem-de köpeltmek üçin
goralyp saklanýan ýer. 62. Gawunyň bir görnüşü. 66. Önümçilikde, ylým-
da bir zady ýerine ýetirmek üçin edilýän hereket. 67. Uzak aralyk, uzak,
daş. 68. Sazçylyk mekdeplerinde aýratyn bölüm. 69. Yewropada bir der-
ýa. 70. Ot, ýalyn. 71. «Yüz görüp gapyrga ...» (Paýhas çesmesi). 72. Da-
gynyň göni, dik galýan kert ýeri. 73. Günorta Amerikada bir döwlet. 74. Da-
gynyň arasyndan uzap gidýän pes ýer. 75. Deňizde asuda howa.

«Arkadag» toparynyň 4-nji çempionlygy

Futbol boýunça Türkmenistanyň Ýokary Liga-synda çempion ýene-de wagtyndan öň belli boldy. «Arkadag» topary 28-nji tapgyryň wagty öňe süýşürilen duşuşygynda «Köpetdag» toparyny 5-0 hasabynda ýeňdi. Oýunda ýeňiş gazanan toparyň

gollaryny Abdy Başimow (33), Meýlis Diniýew (52, 68) hem-de Begench Akmämmadow (50, 63) geçirdi. 25-nji tapgyryň öňe süýşürilen duşuşygynda «Arkadag» topary öz meýdançasynda «Şagadam» toparýndan 4-0 hasabynda üstün çykdy. Bu duşuşykda çempion toparyň adyndan 17-nji minutda 11 metrlik jerime urgusyndan Resul Hojaýew, 32-nji minutda Bayram Ataýew, 39-njy minutda Ýazgylyç Gurbanow hem-de 40-njy minutda Begench Akmämmadow tapawuttandy. Şeýlelikde, «Arkadag» topary 25 oýunda 75 utuk top-

lamagy başardy. Bu bolsa galan oýunlarda 2-nji ýa-da beýleki orunlarda barýan toparyň ýeňiş gazanan ýagdaýynda-da çempionlyga ýetip bilmejekligini aňladýar. Netijede, «Arkadag» topary bassyr 4-nji möwsüm-de Türkmenistanyň çempiony bolmagy başardy.

TÜRKMENISTANYŇ MILLI ÇEMPIONATY									
Or.	TOPARLAR	O	Ý	D	U	GOL	U		
1	«ARKADAG»	25	25	0	0	101-12	75		
2	«ALTYN ASYR»	20	14	2	4	41-25	44		
3	«AHAL»	21	13	3	6	50-28	42		
4	«ŞAGADAM»	22	6	4	12	19-36	22		
5	«NEBITÇI»	21	5	4	12	17-38	19		
6	«MERW»	21	5	3	13	21-57	18		
7	«AŞGABAT»	21	4	3	14	25-48	15		
8	«KÖPETDAG»	22	3	5	14	20-50	14		

«Arkadag» topary «Altyn Asyr» (8), «Köpetdag» (6), «Nebitçi» (4), «Nisa» (4) hem-de HTTU (4) toparlaryndan soň 4 gezek çempionlyk gazanan 6-njy topar hökmünde hasaba alyndy. «Aşgabat» toparynyň 2, «Ahal» hem-de «Şagadam» toparlarynyň 1 çempionlygy bar. Çempionatda 17-nji tapgyryň galdyrylan oýnunda «Altyn Asyr» topary myhmançylykda «Ahal» toparýndan 2-0 hasabynda üstün çykdy. Duşuşykda gollary 25-nji minutda Zafar Babajanow bilen 33-nji minutda 11 metrlik jerime urgusyndan Myrat Annaýew geçirdi.

Ahyry çempion bolmagy başardy

Dünjä Ralli çempionatynda (WRC) möwsümiň iň soňky, 13-njy ýaryşy Italiýanyň Algero şäherinde geçirildi. Ýaryşda 306,92 kilometr aralygy 3 sagat 24 minut 57 sekunda tamamlan «Toyota Gazoo» toparynyň şwesiýaly sürüjisi Oliver Solberg ýeňiji boldy. Bu onuň bassyr 2-nji, möwsümdäki 3-nji ýeňşidir. Ýöne bu ýeňiş onuň çempion bolmagy üçin ýeterlik bolmady.

Ýaryşda 5-nji ýeri eýeläp, 13 utuk gazanan «Toyota Gazoo» toparynyň başga bir sürüjisi, britaniýaly Elfin Ewans çempion bolmagy başardy. Ol 243 utuk toplaý, Solbergden 5 utuk öňe saglanylyp we karjerasy boýunça ilkinji gezek Dünjä Ralli çempionatynyň çempiony boldy.

Bu ýaryşda 3 sürüjiniň çempion bolmak mümkinçiligi bolup, Elfin Ewansyň 230, Sarri Paşariniň 213, Oliver Sol-

bergiň 209 utugy bardy. Soňky ýaryşda Solberg 1-nji ýeri eýeläp, 29 utuk aldy. Ewans 5-nji orna mynasyp bolup, 13 utuk gazandy. Paşari 24 utuk toplady. Netijede, 243 utuk gazanan Ewans möwsümi çempionlyk bilen tamamlady. Olberg 238, Paşari 237 utuk bilen 2-3-nji orunlary paýlaşdylar. Ewans şu möwsümde bary-ýogy 2 ýaryşda ýeňiji boldy.

Ýöne ol umumylykda 10 ýaryşda 8 öňdäki 5-lige düşüp, yzygiderlilikini saklamagy başardy.

37 ýaşyndaky Ewans karjerasy boýunça Dünjä Ralli çempionatynda 11 bäsleşikde ýeňiş gazandy. 2007-nji ýyldan Dünjä Ralli çempionatyna gatnaşyp gelýän Ewans 2020-nji ýyldan bäri 5 gezek möwsümi 2-nji orunda tamamlady. Ol Dünjä Ralli çempionatynynda çempionlyk gazanan 23-nji sürüji hökmünde hasaba alyndy. Ol Kolin MakRae hem-de Riçard Börnsden soň çempionlyk gazanan 3-nji britaniýaly, ilkinji uelsli sürüji boldy.

Şu möwsümdäki 13 ýaryşyň 12-sinde «Toyota Gazoo» toparynyň sürüjileri ýeňiş gazandy. Soňky 8 ýylda 7-nji gezek «Toyota Gazoo» toparynyň sürüjileri çempion bolup, 2024-nji ýylda «Hyundai» toparynyň wekili çempion diýen ady eýeläpdi.

JOKOWIČIŇ 102-nji KUBOGY

Hytaýyň paýtagty Pekinde geçirilen «Hytaý Açyk» tennis ýaryşynda Nowak Jokowić ýeňiji boldy. 39 ýaşyndaky serbiýaly tennisçi

möwsümiň 7-nji «Masters» ýaryşynyň finalynda awstraliýaly Aleks de Minor bilen duşuşydy. 1-nji setde 7:6 hasabynda üstün çykan Jokowić 2-nji setde garşydaşynyň şikesi sebäpli duşuşykdan çekilmeginen soň çempionlygyny baýram etdi. Ol «Hytaý Açykda» 7-nji gezek

çempion bolup, taryhy başarnyk görkezdi. Jokowić «Hytaý Açyga» gatnaşan ýyllarynyň ählisinde çempion bolup, ol bu ýerde ýeke oýunda hem ýeňilmedi. Ýagny «Hytaý Açyk» ýaryşynda geçiren 34 duşuşygynda-da garşydaşlaryny ýeňip, «Açyk» döwürüň rekordyny goýdy. Ondan öň Rafael Nadal «Fransiýa Açykda» uzly-uzyna 31 duşuşykda ýeňiş gazanypdy. Jokowić «Hytaý Açyk» tennis ýaryşynda 2009-njy, 2010-njy, 2012-nji, 2013-nji, 2014-nji, 2015-nji hem-de 2026-njy ýyllarda çempionlyga ýetdi. Jokowić karjerasy boýunça 102-nji ATP Kubogyny gazanyp, 109 kubokly Jimmi Konorsdan hem-de 103 kubokly Rojer Federerden soň 3-nji ýerde barýar. Ol 21 ýylyň dowamynda her ýyl azýndan 1 kubok gazanan 3-nji tennisçi boldy (Rod Lawer, Ken Rouzwoll). Ol 73-nji gezek gaty zeminde çempionlyk gazanyp, soňky 49 ýylda ATP ýaryşlarynda çempion bolan iň ýaşuly tennisçi hökmünde hasaba alyndy.

Tokiada Alkaraş ýeňiji

Yaponiýanyň paýtagtynda geçirilen «Tokio Açyk» tennis ýaryşynda ispaniýaly Karlos Alkaraş ýeňiş gazandy. Ol finalda çehiýaly Yiri

Leheçkany 2 setiň dowamynda 7:6 we 6:4 hasaplar bilen ýeňişe sezewar etdi. Karlos Alkaraş «ATP 500» görnüşdäki bu ýaryşda bassyr 2-nji gezek çempion bolmagy başardy. Ol amerikalý Pit Samprasdan bäri «Tokio Açykda» çempionlygyny goran ilkinji tennisçi boldy. Bu Alkaraşyň 4 aýdan soň ilkinji çempionlygy bolup, ol ATP ýaryşlaryndaky 27-nji kubogyny asmana göterdi.

Messi Argentinanyň ýygynyndysy bilen hoşlaşdy

Dünjä futbolynyň iň utly ýuldyzalaryndan argentinaly Lionel Messi milli topardaky iň soňky duşuşygyny geçirdi.

Buenos Aýresdäki «Estadio Monumental»-da oýnalan oýunda Argentinanyň ýygynyndysy Afrika-nuň wekili Beniniň ýygynyndysyny 3-0 hasabynda ýeňişe sezewar etdi. Duşuşykda 90 minutlap meýdançada galan Lionel Messi milli topardaky soňky oýnuny 1 gol hem-de 2 asist bilen tamamlady. 39 ýaşyndaky ýulduz oýunçy 48-nji minutda Otamendiniň geçiren golunyň pasyny berip, 71-nji minutda-da 11 metrlik jerime urgusyndan tapawuttandy. Duşuşygyň 2-nji goluny 61-nji minutda Niko Paz derwezä girizdi. Duşuşykdan soň, Messi we topardaşlary duýguly, tolgundyryjy pursatlary başdan geçirdi. Stadiona ýygynanan 85 müň, ekranda tomaşa edip oturan millionlarça janköýerler ony elçarpyşmalardyr gözýaş bilen milli toparadan ugratdy.

Messiniň 2005-nji ýylda başlan milli topardaky ýoly 21 ýyldan soň, 7714 günden tamamlandy. Ol ilkinji gezek Argentinanyň milli ýygynyndysynda 2005-nji ýylyň 17-nji awgustynda Wengriýa bilen bolan duşuşykda meýdança çykdy. 63-nji minutda oýna giren Messi 2 minut dolmanka, gyzyl kart alyp meýdançadan çykarylady. Messi Argentinanyň milli ýygynyndysynda 208 duşuşykda 126 gol geçirdi, 68 gezek asist etdi. Ýulduz oýunçy milli toparynyň düzüminde taryhy başarnyklara ýetdi. Ol 1 gezek Dünjä Kubogyny (2022), 2 sapa hem Kopa Amerikanyň Kubogyny (2021,

2024) gazanmagy başardy. Dünjä Kubogynynda 2 (2014, 2026), Kopa Amerikada-da 3 gezek kümüş (2007, 2015, 2016), 1 sapa hem bürünç (2019) medal gazanan Messi 2022-nji ýylda Finalissima Kubogyny-da asmana göterdi.

Ol Argentinanyň düzüminde milli topara 15 ýyllap kapitanlyk etdi. Messi Argentinanyň Olimpiýa ýygynyndysy bilenem 2008-nji ýylda Olimpiadanyň çempiony bolupdy. 2005-nji ýylda-da U-20 topary bilen Dünjä Kubogyny gazanypdy.

Lionel Messi Argentinanyň köýnekesinde 21 ýylda 64 ýygyny bilen duşuşyp, şolaryň 46-synyň derwezesinden gol geçirme-gi başardy.

Möwsümdäki ilkinji ýeňşi

Formula 1 boýunça möwsümiň 16-njy ýaryşy bolan Bahreýn «Gran Prisi» gürdün Sepang şäherinde geçirildi. 55 aýlawdan ybarat bolan ýaryşda Maks Werstappen ýeňiş gazandy. «Red Bull» toparynyň sürüjisi ilkinji hatardan başlan ýaryşyny 1 sagat 47 minut 14,808 sekunda tamamlady. Bu onuň şu möwsümdäki ilkinji ýeňşi bolup, niderland sürüji karjerasy boýunça 72-nji gezek münberini iň ýokary basgançagyna çykdy.

Ýaryşda 2-nji ýeri «Mercedes» to-

parynyň italýan piloty Kimi Antonelli eýeläp, ol ýeňijiden 2,307 sekunt soň pellehana geldi. Münberini 3-nji basgançagyna «Ferrari» toparynyň bri-

tan sürüjisi Lúwis Hamilton çykdy. Onuň topardaşy, monakoly Şarl Lekler bolsa 4-nji orny eýeledi.

Geçirilen bu ýaryşdan soň Kimi Antonelli 320 utuk bilen sanawyň başyny çekmegini dowam edýär. 2-nji ýerde onuň topardaşy Jorj Russell bolup, britan sürüjisiniň 236 utugy bar. Britaniýaly başga bir pilot, «Ferrari» toparynyň wekili Lúwis Hamilton 214 utuk bilen 3-nji orunda barýar. F1-de indiki ýaryş 11-nji oktyabrda Singapurda geçiriler.

Birinjilik ugrunda ýiti göreş

Moto GP boýunça möwsümiň 16-njy ýaryşy Ýaponiýa «Gran Prisinde» Mark Markes ýeňiş gazandy. Motegi şäherçesinde geçirilen ýaryşda «Ducati Lenovo» toparynyň ispan sürüjisi Mark Markes 24 aýlawy 41 minut 31,467 sekunda tamamlady. Bu onuň şu möwsümdäki 6. karjerasy boýunça 79-njy ýeňşi hökmünde bellige alyndy. Ýaryşda ýeňijiden 1,363 sekunt ýza galan «Aprilia» toparynyň ispan sürüjisi Horge Martine 2-nji ýeri eýeledi. «Aprilia» toparynyň italýan sürüjisi Marko Bezzekki ýeňijiden 2,252 sekunt gijä galyp, 3-nji orna mynasyp boldy.

Şeýlelikde, möwsümiň tamamlanmagyna 6 ýaryş galanda, 2 ispan sürüjisiniň arasynda çempionlyk ugrunda ýiti göreş dowam edýär. 16-njy «Gran Priden» soň Horge Martin 333, Mark Markes 331 utuk bilen 1-2-nji orunlary eýeläp gelýär. 3-nji basgançakdaky Marko Bezzekkiniň 284 utugy bar. Möwsümiň 17-nji ýaryşy Indoneziýanyň Mandalika diýen ýerinde geçiriler.

Ispaniýanyň hem-de Portugaliýanyň ýygynyndylary çärýek finala çykdy

UEFA Milletler Ligasynda toparçalardaky 4-nji duşuşyklar tamamlanyp, çärýek finala çykan toparlaryň 2-si belli boldy.

1-nji toparçada 3-nji oýunlarda Belgiýanyň ýygynyndysy 6-njy minutda Belgiýanyň ýygynyndysy Kewin de Bruýneniň (10, 60) hem-de Romelu Lukakynyň (76) gollary bilen 3-0 hasabynda ýeňdi.

«Stade de France» stadionynda Fransiýa bilen Italiýanyň ýygynyndylary duşuşyp, oýunda ýeňiş gazanan bolmady. Yer eýelerinden Oliseniň 55-nji minutda jerime urgusyndan geçiren owadan goluna myhmanlar 68-nji minutda Bastoniniň goly bilen jogap berdi.

4-nji duşuşyklarda Fransiýanyň ýygynyndysy öz meýdançasynda Belgiýanyň ýygynyndysyny kabul edip, 4-1 hasabynda ýeňdi. Myhmanlar Dodi Lukebakionyň 35-nji minutdaky goly bilen öňe geçse-de, 2-nji ýarymyň başlarynda meýdança giren Şerki bilen Olise duşuşygyň ukbalyny üýtgetdi. 77-nji minutda Due hasaby deňlese, 88-nji minutda Şerki fransuzlary öňe geçirdi. 88-nji we 90+1-nji minutlarda-da Olise tapawuttanyp, oýna soňky nokady goýdy. Italiýanyň ýygynyndysy bolsa öz meýdançasynda Türkiýäniň ýygynyndysyny Skamakka-nuň (26), Kalaforiniň (64) hem-de Pio Espositonyň (87) gollary esasynda 3-1 hasabynda utdy. Türkiýäniň ýeke-täk goluny 61-nji minutda Aral Şimşir öz adyna ýazdyrdy.

2-nji toparçada Germaniýanyň

ýygynyndysy Münhende Serbiýanyň ýygynyndysyny Tom Bişofuň hem-de Florian Wirtsuň gollary bilen 2-0 hasabynda ýeňdi. Bu toparyň täze tälimçisi Ýürgen Kloppuň ilkinji ýeňşi boldy. Germaniýanyň ýygynyndysy 4-nji duşuşygynda myhmançylykda Gresiýa bilen golsuz deňme-deň oýnady. Myhmançylykda Gresiýa bilen deňme-deň (Ioannidis 23,

Masuras 45+2 – Wan Deýk 59, Reýnders 89) oýnan Niderlandlar 4-nji duşuşygynda Serbiýany 2-1 hasabynda ýeňişe sezewar etdi. Çekeleşikli geçen oýunda Niderlandlaryň gollaryny Kopmeýners (31) bilen Zirkzee (71) geçirdi. Myhmanlaryň adyndanam Swetkowiç (35) tapawuttandy.

3-nji toparçada Dünjä Kubogynyň eýesi Ispaniýanyň ýygynyndysyny durzup bolanok. Matadorlar 3-nji duşuşygynda Çehiýanyň ýygynyndysyny 3-1 hasabynda ýeňip, bu oýunda Ýamal 2-nji minutda tapawuttandy. Ol milli toparda uzly-uzyna 3 duşuşykda ilkinji 10 minutda gol geçiren ilkinji futbolçy boldy. Ispanlaryň beýleki gollaryny Rodri bilen Mikel Merino derwezä girizdi. 3-nji duşuşyklaryň çäginde Angliýanyň ýygynyndysy myhmançylykda, Riýeka şäherinde Horwatiýanyň ýygynyndysyny derwezesinden jogapsyz 7 gol geçirdi. 7-0 hasabynda ýeňiş gazanan iňlisleriň gollaryny Keýn (8, 53), Bellingam (21), Gordon (39), Saka (45, 68) hem-de Rojers (87) derwezä girizdi. Angliýanyň ýygynyndysy myhmançylykda uzly-uzyna 9 oýunda ýeňiş gazanyp, öz rekordyny gaýtlatdy. Şeýle-de, bu netije Horwatiýanyň ýygynyndysy üçin

olaryň taryhyndaky iň utly hasaply ýeňiş boldy.

4-nji duşuşyklarda Ispaniýanyň ýygynyndysy myhmançylykda Horwatiýanyň ýygynyndysy bilen duşuşygy. Oýunda ýer eýeleri Iwan Perišiçiň 17-nji minutdaky goly bilen öňe geçse-de, 2-nji ýarymyň başynda meýdança giren Mikel Merinonyň 61-nji we 88-nji minutlarda salan gollary esasynda ispanlar ýeňişini

baýram etdi we çärýek finala çykdy. Şeýlelikde, Ispaniýanyň ýygynyndysy 42 duşuşykdan bäri ýeňilmän gelýär we bu ugurda öz rekordyny täzeledi. Ispaniýanyň ýygynyndysy bassyr 11-nji ýeňişini gazanyp, bu görkeziji boýunça-da rekorda golaýlap gelýär. Angliýanyň ýygynyndysy öz meýdançasynda Çehiýany 3-0 hasabynda ýeňişe sezewar etdi. Oýunda Angliýanyň gollaryny Kufal (27, ö.d.) bilen Harri Keýn (40, 57) geçirdi. Milli topardaky 125-nji duşuşygyny geçirip, Piter Şiltonyň rekordyny gaýtalan Keýniň gollarynyň sany 91-e ýetdi.

Or.	A1	O	Ý	D	U	P	O
1	FRANSIYA	4	3	1	0	7-2	10
2	ITALIYA	4	2	1	1	8-5	7
3	BELGIYA	4	2	0	2	6-5	6
4	TÜRKIYE	4	0	0	4	2-11	0

Or.	A3	O	Ý	D	U	P	O
1	ISPANIYA	4	4	0	0	12-5	12
2	ANGLIYA	4	3	0	1	14-3	9
3	HORWATIYA	4	1	0	3	4-14	3
4	ÇEHIYA	4	0	0	4	2-10	0

Or.	A2	O	Ý	D	U	P	O
1	NIDERLANDLAR	4	2	2	0	7-5	8
2	GRESIYA	4	2	2	0	5-3	8
3	GERMANIYA	4	1	2	1	3-2	5
4	SERBIYA	4	0	0	4	3-8	0

Or.	A4	O	Ý	D	U	P	O
1	PORTUGALIYA	4	4	0	0	9-4	12
2	DANIYA	4	2	0	2	7-7	6
3	UELS	4	1	0	3	2-5	3
4	NORWEGIYA	4	1	0	3	6-8	3

9-njy oktyabr (anna)
Galatasaray – Kasympaşa (22:00)
Borussiya D – Werder (23:30)
Al Nassr – Dirija (23:00)
Lans – Lion (23:45)
Braga – Sporting (00:15)
10-njy oktyabr (şenbe)
Arsenal – Lids (16:30)
Augsburg – Bawariya (18:30)
Maýns – Baýer (18:30)
Celsi – Bormut (19:00)
A. Willa – Brentford (19:00)
Alawes – Atletiko (19:15)
Lili – Le Hawr (20:15)
Inter – Parma (21:00)
M. Ýunaýted – Tottenham (21:30)
Barselona – Hetafe (21:30)
Krasnodar – Zenit (21:30)
Leipsig – Aýntraht (21:30)
Feyenoord – AZ (21:45)
Al-Hilal – Al-Ittihad (23:00)
Napoli – Frozinone (23:45)
PSZ – Le Man (23:45)
Monako – Tuluza (23:45)
Real Madrid – Wilýarreal (00:00)
11-nji oktyabr (ýekşenbe)
Komo – Roma (15:30)
Lasio – Monza (18:00)
R. Sociedad – Deportivo (19:15)
Liverpul – Man. Siti (20:30)
Sassuolo – Milan (21:00)
Begiktaş – Kojaelispor (21:00)
Kailari – Yuentus (23:45)
12-nji oktyabr (duşenbe)
Atalanta – Wenesiya (21:00)
Kowentri – Nyukasi (00:00)

Türkmen telewideniýesiniň ilkinji kerpiçlerini goýanlaryň biri hem Türkmenistanyň at gazanan medeniýet işgäri, manylý ömrüniň altmyş ýyła golaýyny sungata bagyş eden, köpleriň halypasy, telerežissör Kadyr Rahymowdyr.

Ussat telerežissör Kadyr Rahymow 1935-nji ýylyň fewral aýynyň 13-ine Mary welaýatynyň Murgap etrabynda dünýä inýär. Obalaryndaky başlangyç mekdepe-de okyarka sungata, aýdym-saza maýyly bolýar. Kadyr mekdebi tamamlap, Aşgabatdaky şol döwürlerdäki Oba hojalyk institutyna okuwa girmek üçin resminamalaryny tabşyrmaga barýar. Özünden uly agasy bu institutyň weterinariýa fakultetinde okap ýörensoň, Kadyr hem mal lukmany bolmagy arzuw edipdir. Emma döwlet synaglaryndan geçip bilmän lapykç halda gaýdyp barýarka owadan binanyň öňünde goýlan bil-dişe gözi düşýär. Onda «Altyn gapyrjak», Aman Gulmämmedow diýen ýazgylyr ýazylýpdyr. Kadyr görüp otursa, owadan bina Mollanepes teatry bolup çykýar. Ol «Gel, girip göreýin-le» diýip, teatryň gapysyndan ätleşýär welin gapydaky garawul «Nirä barýaň?» diýen soragly nazaryny Kadyra dikýär. Kadyr «Meniň artist bolasym gelýär» diýende, ol kişi Kadyra teatryň baş režissöriniň ýanyna barmagy maslahat berýär. Baş režissöräm Aman Gulmämmedow eken. Ol Aman aganyň ýanyna girip, artist bolasynyň gelýändigini aýdýar. Aman aga Kadyrdan «Sen näme başarýaň?» diýip sorar. Ony aljyratmajak bolubam bir goşgy aýdyp bermegini sorar. Kadyr şonda Magtymguly Pyragynyň «Ygide» diýen goşgusyny okap berýär welin, Aman aga ony işe kabul edýär. Ine, şeýdibem Kadyryň ilkinji döredijilik ýoly, baýry teatrymyz bolan Mollanepes teatryndan başlanypdyr. Kadyra teatryň Türkmenistanyň halk artistleri Gylýç Berdiýew, Bazar Amanow, Aman Gulmämmedow, Sona, Suray Myradowalar bilen işleşmek miýesser edipdir. Teatrdä işläp ýören günleriniň birinde Kadyr Daşkent şäherindäki Teatr sungaty institutyna ýaş zehinleriň okamaga çagyrylýandygy baradaky habary eşidip, hünär edinmäge, okamaga höwesli artyp başlaýar. Kadyr synaga gatnaşyp, emin agzalarynyň synagyndan geçýär we 1955-nji ýylda şol institutda okap başlaýar. Ýokary okuwy oňat bahalar bilen tamamlap gelen Kadyry 1959-njy ýylda häzirki Türkmenabat şäherindäki Seyitnazar Seydi adyndaky sazly drama teatryna işe ýollaylar.

Şol wagtlar ýurdumyzda täze açylan telewideniýede kinofilmlerdiň gepeşikler görkezilip, aýdym-sazlar ýaňlanyp başlaýar. 1961-nji ýylda Kadyry telewideniýäniň şol wagtky ýolbaşçysy Tähyrberdi Hojakagayew birinji derejeli režissörüň kömekçisi edip işe kabul edýär. Günleriň birinde Tähyrberdi aga Kadyry ýanyna çagyryp «Baş režissör Durdy Saparow bilen maslahatlaşýň-da, degişme äheňli teležurnal dörediň» diýip tabşyryk berýär. Şeýdibem şol ýyl olar «Teletokmak» atly satirik teležurnal döredýäler. Şondan biraz wagat geçensoň tomasaşçylaryň teklipleri esasynda teležurnalyny adyny «Yartygulak» diýip üýtgedýäler. Gepeşligiň režissörü bolsa Kadyr bolýar.

1963-nji ýylda Kadyr Rahymow režissör wezipesine geçirýäler. Şol ýyldanam Kadyr aga «Yartygulak» atly satiriki gepeşigi ýaýlyma goýberip başlaýar. Şol wagtlar artistleriň we režissörleriň zehinini açyp görkezýän gepeşiklerini ilkinji kerpiçleri goýulýardy. Tomaşaçylaryň uly söýgüsini gazanan «Çeşmeler», «Bulaklar», «Yedigün», «Gözyetim», «Horjun», «Käte şeýle-de bolýar» ýaly ençeme gepeşiklerini döredijilik gymmatyny artdyrmaga çynlakaý çemeleşilýär.

Kadyr aga halypa telerežissörler Aman Tommadow, Annamhammet Saryýew, Baba Annanow, Aý-

nabat Amangulyýewa dagylar bilen bile döredijilik ýoluny geçýär. Türkmen telewideniýesinde režissörçylyk hünäriniň esasyyny goýmaga işjeň gatnaşýar. 1970-nji ýylda Kadyr aganyň režissörçylyk etmeginde «Üme» ady bilen gyzlar toparynyň halk rowaýatlary, Türkmenistanyň halk artisti Baký Maşakowyň çalmagynda «Tüýdük», «Aýna» atly sazalarynyň, «Aýjema!» aýdymynyň döreýşi we başga-da ençeme aýdym-sazlaryň taryhy barada gürrüň berilýän gepeşikler tomasaşçylara ýetirilýär. Kadyr aganyň tagallasy bilen 1975-1985-nji ýyllarda «Towuk çopan», «Meret» atly telespektaklar, ençeme halypa bagsylaryň aýdymlyary göni ýaýlymda berilýär. Türkmenistanyň halk artistleri Äýdogdy Gurbanow, Hojap Annadurdyýew, Roza Töräýewa, Hoja Annaýew, Myrat Sadykow, Rimma Rozyýewa, Güljan Hümmadowa ýaly halypalaryň aýdymlyary, opera sungatynda döredilen eserleriň ählisi göni ýaýlymda goýberilýär.

Yeri gelende Türkmenistanyň halk bagsylary Sahy Jepbarow, Ödenyýaz Nobatow, Nurberdi Gulow, Döwletgeldi Ökürdow, Türkmenistanyň at gazanan bagsylary Mustak Aýmedow, Rejep Ulugow ýaly halypalaryň aýdymlyarynyň, K.Gurbanepesowyň «Pyragyny gören daglar», Kemine şahyryň «Zülpuň»

HALYPA SARPASY

goşgularyna döredilen aýdymlyaryň sowly çykmagynyň telewideniýäniň döredijilik gymmatyny has-da ýokarlandyrandygyny bellemek gerek. Türkmenistanyň halk bagsysy Hojamyrat Öräýew, belent sesli bagsy Amansaçly Annaýew, sazandalar Çary Täçmämmedow, Han Akyýew, Ýagmyr Nurgeldiýew, Hümmet Hanmämmedow, Durdy Myradow ýaly ençeme ussatlaryň konsertlerini ýazga geçirip tomasaşçylara ýetirmekte halypa telerežissör Kadyr Rahymowynyň örän uly goşandy bar. 1991-nji ýylda Kadyr aga «Halypalaryň ýoly bilen» atly gepeşigi ýaýlyma çykarýar. Halypanyň bu gepeşikde özüniň berýän gürrüňleri halkymyzyň ruhy medeniýetiniň baýlygyny, şahyranalygyny, ruhbelentligini görkezýär.

Kadyr Rahymow 1966-njy ýyldan tä ömrüniň ahyrýna çenli telewideniýäniň aýdym-saz bölümünde işlemek bilen, türkmen milli aýdym-saz sungatynyň kämilleşmegine goşant goşýar. Birnäçe halypalarymyzyň aýdym-sazlaryny ýazga geçirip halk köpçüligine ýetirmekte öz zehinini, ukyp-başarnygyny gaygylan zähmet çekýär. Ol sazandalar Ata Ablyýew, Çary Täçmämmedow, Täçmämmet Suhangulyýew, Pürli Saryýew, Myly Täçmyradow ýaly bagsy-sazandalaryň saz ýazgylaryny tomasaşçylara ýetirmekte-de uly işler bitirdi. Şonuň üçin hem Kadyr aga köplenç «Bagsy-sazandalaryň hossary» hem diýýäler.

Ir döwürler teleýaýlymlardaky ajaýyp konsertleri mawy ekran arkaly halk köpçüligine ýetiren halypa telerežissör Kadyr Rahymow bilen bile işlemek maňada miýesser edipdi. Ol tüýs işine berlen adamdy. Ondan köp zat öwrense bolýardy. Şol döwürler «Miras» teleýaýlymynyň režissörü bolup zähmet çekip ýören Kadyr aganyň ýanyna haýyş bilen barsaň, işiň bitmän galjak gümany ýokdy. Halypanyň «Miras» teleýaýlymynda her gün ir säher bilen ýaýlyma berilýän «Medeni miras» gepeşiginde we beýleki gepeşiklerde halk aýdymlyarynyň taryhy, halypa bagsy-sazandalaryň ömrü, döredijiligi bilen bagly täsirli gürrüňleri ildeşlerimizde uly täsir galdyryardy. Ykbalyny aýdym-saz sungatyna bagyşlan Kadyr agany bagsy-sazandalaryň tanamaýany ýok bolsa gerek. Çünki halypa her bagşynyň häsiýetine, aýdymy nähili aýdysyna beletdi. Kadyr aga telewideniýäniň aýdym-saz bölümünde baş režissör bolup işlemek hem miýesser edýär.

«Halka lezzet bermek maksady bilen täsirli aýdym aýdyp, saz çalyan bagsy-sazandalaryň käbiriniň studiýa gelenlerinde özüni ýitirýänleri hem bar» diýip, köpleriň halypasy Kadyr Rahymow gürrüň beripdi. Kadyr aga halypa bagsy-sazandalar bilen köp işlemek miýesser edýär. Bir gezek ussat sazanda Ýagmyr Nurgeldiýew studiýa saz çalmaga gelende Garadäli Gökleniň «Yandym» sazyny çalyr. Yürekden çalnan saz ýürege ýetýär. Kadyr aga ýazgydan soň Ýagmyr aga ýüzlenip «Bu gezek siz «Yandymy» söňýänçä çaldyňyz» diýýär welin, Ýagmyr aga «Bu keýpiňe bagly» diýip jogap beripdi.

2017-nji ýylda Kadyr Rahymowyny tagallasy bilen «Halypalary ýatlap» atly gepeşik «Miras» teleýaý-

lymynda görkezilip başlanýar. Halkyň armasyny ýetirip, bütün ömrüni teleýaýlym arkaly konsertleri, gepeşikleri taýýarlamaga sarp eden Kadyr aga ýaly halypalar unudylmaýar. Ykbalyny şeýle asyly käre bagyşlan, aýdym-saz sungatymyzyň şekilli ýazgylaryny taýýarlamaga goşant goşan Kadyr Rahymow halypa hökmünde ýaşlara halypalyk edip, hünärine ökde nesliň kemala gelmegi üçin ukyp-başarnygyny gaýgymady.

Köpleriň halypasy, ykbalyny sungata bagşylap, telewideniýäniň aýdym-saz bölümünde yhlasly zähmet çeken Kadyr Rahymowynyň türkmen medeniýetini we sungatyny ösdürmekde goşan goşantlary nazara alnyp, oňa «Türkmenistanyň at gazanan medeniýet işgäri» diýen hormatly at dakylýar. Şeýle-de halypa «Türkmenistanyň Garasyzlygynyň 20 ýyllygyna» atly ýubileý medala mynasyp bolýar. Bu wakalar Kadyr aganyň durmuşynda ýatdan çykmaýk täsirleri galdyryr.

Kadyr Rahymow bilen ençeme ýyllaryň dowamynda telewideniýäniň aýdym-saz bölümünde işleşen, häzirki wagtda Oguzhan adyndaky «Türkmenfilm» birleşiginde filmiň edebi esasyyny düzüýän bölümüniň esasy hünärmeni Nurmyrat Gylýow halypasyny ýatlap şeýle diýdi:

— Men 1994-nji ýylda telewideniýä işe baranymda aýdym-saz bölümüniň şol wagtky režissörü Kadyr Rahymow meni güler ýüz bilen garşy alyp, halypa hökmünde kän kömek etdi. Halypanyň açyk göwünligi, işjanlygy maňa hasam ýarady. Sebäbi şol bölümde konsertleri taýýarlap ýaýlyma goýbermekde onuň örän uly goşandy bardy. Kadyr aga geljekki nesiller üçin aýdym-saz bölümünde arhiw döretmekçi bolýandygyny aýtdy. Men ol wagtlar ýaş hünärmenim. Ol meni telewideniýäniň filmleriniňdir gepeşikleriniň saklanýan ýerine alyp bardy.

Halypa maňa öňki kassetalardan täze kassetalara halypa bagsy-sazandalaryň aýdan aýdymlyaryny, çalan sazalaryny geçirmegi tabşyrdy. Men şolaryň içinden aýdymdyr-sazlary saýlap aýratyn arhiw etdim. Biziň döreden arhiwimizdäki aýdym-sazlar häzirki wagta çenli mawy ekran arkaly görkezilip gelinýär. Meniň Kadyr agadan öwrenen işlerim maňa häzirki günlerem goltgy bolýar.

Ata-babalarymyzyň «Bu dünýäde adam gezmez, at gezber» diýişleri ýaly, 2022-nji ýylyň fewral aýynyň 28-ne 88 ýaşynyň içinden aramyzdan giden Kadyr Rahymowynyň şägirtleri, bile işleşen ýoldaşlary hemişe ýagşylykda ýatlaýlar.

Kadyr aga ykbalyny haly sungaty bilen baglanşydyran ýanyoldaşy Ogulmaral eje bilen alty perzend, ýagny, dört gyzy, iki ogy terbiýeläp, durmuş ýoluna atar. Onuň alty perzendinden bu günki gün on üç sany agtygy, baş sany hem çowlugy bar. Onuň dört gyzynyň ikisi ata kesbini dowam edip ýörler. Ýagny Aýna Aşyrowa «Aşgabat» teleýaýlymynyň syýasat bölümünde gepeşikleri taýýarlaýjy we gurnajy bolup işlese, beýleki gyzy Jemal Gündogdyýewa «Yaslyk» teleýaýlymynda zähmet çekýär.

Ýurdumyzda milli aýdym-saz sungatymyzyň dünýä çykmagy üçin uly işler amalala aşyrylýar. Milli aýdym-saz sungatymyzy ösdürmäge, halypa bagsy-sazandalarymyz hatyralamaga ähli şertleri döredip berýän, milli medeniýetimiziň, sungatymyzyň howandarlary Gahryman Arkadagymyzyň, Arkadagly Gahryman Serdarymyzyň janlary sag, başlary dik, il-yurt bähbiti alyp barýan işleri rowaç bolsun!

Akmyrat HOJABERDIÝEW,
Oguzhan adyndaky «Türkmenfilm» birleşiginiň hünärmeni.

HSB № 510122502384

TÄZE ÝYL ÜÇIN

SOWGATLYK GUTULARY

WE SENENAMALARY

📍 Aşgabat ş., Bagtyýarlyk etraby, 2057-nji köçe, jaý 16.

☎ (+99312) 90-72-69, 📞 (+99362) 41-20-26

✉ gozelprint.tm@gmail.com

Indi «Awatar» ähli döwürleriň iň köp girdeji gazanan filmi däl

«Marvel» studiýasy 2019-njy ýylda ekranlara çykan «Ar aljyylar: oýnuň soňy» (Avengers: Endgame) filmi täzeden prokatlara ulyratdy. Film ekranlara çykan ýyglynda 2 milliard 799 million 439 müň amerikan dollaryny ýygnapdy we umumy sanawda «Awatar» (Avatar) filminden soň 2-nji ýere ornaşypdy. Ýöne dekabry aýynda ekranlara çykJak

«Avengers: Domsday» filmi sebäpli, «Ar aljyylar: oýnuň soňy» kinosy Demirgazyk Amerikada täzeden prokatlara ulyradyldy. Netijede, ozalky girdejisiniň üstüne 126 million dollarlyk kassa ýygymyny hem goşan «Ar aljyylar: oýnuň soňy» filmi «Awatar» filmi-ni 17 ýylluk rekordyny täzeledi. Ýagny mundaň häzirligke ähli döwürleriň iň köp girdeji gazanan filmi «Awatar»

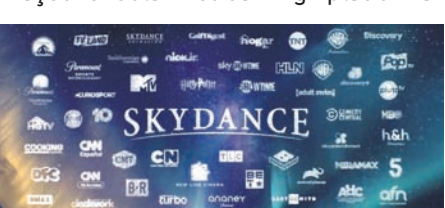
däl. 2 milliard 925 million 466 müň dollarlyk kassa ýygymy bilen «Ar aljyylar: oýnuň soňy» filmi sanawyň birinji ornuna beýgeldi. Filmiň kassa ýygymynyň 3 milliard dollara ýetmeginiň hem mümkindigi bellenilýär. Ýöne «Ar aljyylar: oýnuň soňy» filmi hem rekordy özünde uzak saklamasa gerek. Sebäbi «Avengers: Domsday» filmi-niň täze rekordyň eýesi bolmagyna garaşylýar.

«Hollywood»-daky birleşme tamamlandy

«Hollywood»-yň köne 2 studiýasy – «Paramount Pictures» bilen «Warner Bros. Pictures» kompaniýalarynyň birleşmek prosesi üstünlikli tamamlandy. Bu barada «Skydance» şereketiniň ýolbaşçysy Sewdi Ellison 110 milliard dollarlyk şertnamanyň doly ýagdaýda tamamlanandygyny we täze kompaniýanyň hem «Skydance» adyny alandygyny mälim etdi. Ýöne şol bir wagtyň özünde-de iki meşhur studiýa öz markalarynyň garamagynda döp bolup gelýän logotipleri bilen kino önümçiligini dowam eder.

Birleşmäniň netijesinde, «Paramount Pictures», «Warner Bros. Pictures», «Paramount Television», «Warner Bros. Television», «DC Studios» studiýalary

«Skydance» şereketiniň garamagynda bolar. Şeýle-de, «HBO Max», «Paramount+», «Pluto TV» ýaly millionlarça müşderisi bolan «streaming» platforma-

lary, CBS, CNN, TNT, TBS, MTV, «Nickelodeon», «Cartoon Network», «Adult Swim», TCM, «Discovery», HGTV, «Food Network», BET, «Comedy Central» hem-de «Showtime» ýaly ady marka öwrülen teleýaýlym kanallary we ýaýlymlar öz logotipleri bilen hereket eder diýlip bel-

lenildi. Bularyň hataryna «Skydance» studiýasynda ozaldan bar bolan animasiýa, kino, serial, teleýaýlym hem-de wideo oýun önümçilikleri bilen bir hatarda, «Paramount Sports Entertainment» hem goşular. Mahlasy, ýokarda agy agzalan dünýä belli kino, teleýaýlym, serial, animasiýa markalary mundaň soň «Skydance» şereketiniň eýeçiliginde bolar.

Birleşmäniň netijesinde kino we teleýaýlym dünýäsindäki meşhur ekran eserlerinden «Harry Potter», «Star Trek», «Ýerine ýetirip bolmajak tabşyryk», «Top Gun», «Tagt oýunlary», «Grenlinler», «The Conjuring», «Beetlejuice», «Looney Tunes», «Tom we Jerri», «Ninza pyşbagalar» ýaly filmird seriallar hem-de animasiýalar toplumy bir ýere jemlener.

Meşhur filmiň 3-nji bölümü surata düşüriler

Ilkinjisi 2015-nji ýylda Deni Willn-şow («Sicario»), ikinjisi 2018-nji ýylda Stefano Sollima («Sicario: Day of the Soldado») tarapyndan ekranlaşdyrylan «Sicario» filmleriniň soňkysy, ýagny üçünjisi surata düşüriler. Täze filmiň ady «Sicario: Capos» bolup, ekran eserinde kimleriň esasy keşplerde surata düşjekdigi habar berildi. 1-2-nji kinolar-da surata düşen Benesio del Toro bilen

Joş Brolin, diňe 1-nji filmde keşp janlandyran Emili Blant dagynyň täze kinoda

çykyş etjekdigi mälim edildi. Köpleriň eýüämden sabırsyzlyk bilen garaşyp başlan kinosyna Padrik Makkinli režiss-ýorlyk eder. Filmiň ssenarisi bu gezek Teýlor Şeridan ýazmaz. Ol bu taslamanyň baş esaslandyryjysy bolup, täze kinonyň edebi esasyňy ýazmak Stiven Naýta tabşyryldy. «Lionsgate» kompaniýasynyň önümi boljak ekran eseriniň görkeziljek wagty häzirligke belli däl.

Geljegi gurýan güýç!

Resmi diler: “YHLAS KAGYZ” HK

Aşgabat şäheri, Bitarap Türkmenistan şaýoly 97/1

☎ +993 63 42 90 03 📞 +993 12 21 64 22

S/B: 101 211 004 681